

1. కొండ & లోయ ప్రాంతాల్లో భద్రతా బలగాలు కర్ఫ్యూ చర్యలను కఠినతరం చేశాయి & వివిధ జిల్లాల్లో కర్ఫ్యూ ఉల్లంఘనలకు సంబంధించి 185 మందిని అదుపులోకి తీసుకున్నారు - AIR

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	మణిపూర్ లో, భద్రతా దళాలు కొండ మరియు లోయ ప్రాంతాలలో కర్ఫ్యూ చర్యలను కఠినతరం చేశాయి మరియు వివిధ జిల్లాల్లో కర్ఫ్యూ ఉల్లంఘనలకు సంబంధించి 185 మందిని అదుపులోకి తీసుకున్నారు. ఇదిలా ఉండగా, ఇప్పటి వరకు ఎలాంటి అవాంఛనీయ సంఘటనలు జరగకపోవడంతో రాష్ట్రం సాధారణ స్థితికి చేరుకుంది
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ III ఈ పేపర్ టెక్నాలజీ, ఎకనామిక్ డెవలప్ మెంట్, బయో టెక్నాలజీ, ఎన్విరాన్ మెంట్, సెక్యూరిటీ మరియు డిజాస్టర్ మేనేజ్ మెంట్ వంటి అంశాలను కవర్ చేస్తుంది.
ముఖ్యమైన భావనలు	మెయిటీస్, కుకీలు నాగులు
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న: ప్ర. ఇందులో కింది రాష్ట్రాలలో ఒకటి పఖుయ్ వన్యప్రాణులు అభయారణ్యం ఉంది? [2018] (ఎ) అరుణాచల్ ప్రదేశ్ (బి) మణిపూర్ (సి) మేఘాలయ (డి) నాగాలాండ్	
మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:	భారతదేశంలోని తూర్పు భాగంలో వామపక్ష తీవ్రవాదాన్ని నిర్ణయించే అంశాలు ఏమిటి? ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో ముప్పును ఎదుర్కోవడానికి భారత ప్రభుత్వం, పౌర పరిపాలన మరియు భద్రతా దళాలు ఏ వ్యూహాన్ని అనుసరించాలి?
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	"మణిపూర్ లో ఇటీవలి హింసాకాండకు గల కారణాలను పరిశీలించండి మరియు వివాదంలో మెయిటీ కమ్యూనిటీకి పెడ్యూల్డ్ తెగ (ST) హోదా డిమాండ్ పాత్రను చర్చించండి. వివిధ జాతుల సమూహాల మనోవేదనలను పరిష్కరించడానికి మరియు శాశ్వత శాంతిని సాధించడానికి ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోవచ్చు రాష్ట్రంలో?"
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్స్ వివరణాత్మక వివరణ మెయిటీస్: - మణిపూర్ ప్రజలు లేదా మీటీ అని కూడా పిలువబడే మెయిటీస్, ఈశాన్య భారతదేశంలోని మణిపూర్ జాతి సమూహాలలో ఒకటి. వారు భారతీయ రిపబ్లిక్ యొక్క 22 అధికారిక భాషలలో ఒకటైన మరియు మణిపూర్ యొక్క ఏకైక అధికారిక భాష అయిన మీటీ భాష (అధికారికంగా మణిపూర్ అని పిలుస్తారు) మాట్లాడతారు. మణిపూర్ జనాభాలో మెయిటీ జాతి సమూహం దాదాపు 53% ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది. - మణిపూర్ లోని పెడ్యూల్డ్ తెగల డిమాండ్ కమిటీ (STDCM) నేతృత్వంలోని మెయిటీ కమ్యూనిటీ 2012 నుండి ST హోదాను డిమాండ్ చేస్తోంది, వారి సంస్కృతి, భాష మరియు గుర్తింపును కాపాడుకోవడానికి రాజ్యాంగపరమైన రక్షణలను అందించాలని కోరింది. 1949లో భారత్ లో మణిపూర్ విలీనానికి ముందు తమను ఒక తెగగా గుర్తించారని, అయితే భారత్ లో విలీనమైన తర్వాత తమ గుర్తింపును కోల్పోయారని మెయిటీలు వాదిస్తున్నారు. ST జాబితా నుండి	

మినహాయించబడిన ఫలితంగా, మెయిటీ కమ్యూనిటీ ఎటువంటి రాజ్యాంగ రక్షణలు లేకుండా అట్టడుగున మరియు బాధితులైనట్లు అనిపిస్తుంది.

- మెయిటీస్/మీటీలు వారి పూర్వీకుల భూమిలో క్రమంగా అట్టడుగున ఉన్నారని STDCM పేర్కొంది. 1951లో మణిపూర్ మొత్తం జనాభాలో 59% ఉన్న వారి జనాభా ఇప్పుడు 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం 44%కి తగ్గించబడింది. ST హోదాను మంజూరు చేయడం వలన వారి పూర్వీకుల భూమి, సంప్రదాయం, సంస్కృతి మరియు భాషలను సంరక్షించవచ్చని మరియు బయటి వ్యక్తుల నుండి వారిని రక్షించవచ్చని వారు నమ్ముతారు.

కుకీలు:

- కుకీలు ఈశాన్య భారత రాష్ట్రాలైన మణిపూర్, నాగాలాండ్, అస్సాం, మేఘాలయ, త్రిపుర మరియు మిజోరాం, అలాగే పొరుగు దేశాలైన బంగ్లాదేశ్ మరియు మయన్మార్లలో ఒక జాతి సమూహం. వారు భారతదేశం, బంగ్లాదేశ్ మరియు మయన్మార్లలోని అనేక కొండ తెగలలో ఒకరు. ఈశాన్య భారతదేశంలో, అరుణాచల్ ప్రదేశ్ మినహా అన్ని రాష్ట్రాల్లో ఇవి ఉన్నాయి. భారతదేశంలోని కుకీ ప్రజల యొక్క యాభై తెగలు షెడ్యూల్డ్ తెగలుగా గుర్తించబడ్డాయి. మయన్మార్లలోని చిన్ ప్రజలు మరియు మిజోరాంలోని మిజో ప్రజలు కుకీలకు చెందిన తెగలు. సమిష్టిగా, వారిని జో ప్రజలు అని పిలుస్తారు
- కుకీలు భారతదేశంలోని ఈశాన్య రాష్ట్రాలైన మణిపూర్, మిజోరాం మరియు అస్సాంలో నివసించే బహుళ తెగలతో సహా ఒక జాతి సమూహం; బర్మా (ప్రస్తుతం మయన్మార్), మరియు బంగ్లాదేశ్లోని సిల్హెట్ జిల్లా మరియు చిట్టగాంగ్ కొండ ప్రాంతాలు.
- మణిపూర్లో, ప్రధానంగా కొండల్లో నివసిస్తున్న వివిధ కుకీ తెగలు ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలోని మొత్తం 28.5 లక్షల జనాభాలో 30% మంది ఉన్నారు.
- మణిపూర్లోని మిగిలిన జనాభాలో ప్రధానంగా రెండు ఇతర జాతులు ఉన్నాయి: మణిపూర్లోని లోయ ప్రాంతంలో నివసించే మైటీస్ లేదా గిరిజనేతర, వైష్ణవ హిందువులు మరియు చారిత్రాత్మకంగా కుకీలతో వైరంలో ఉన్న నాగా తెగలు కూడా నివసిస్తున్నారు. రాష్ట్రంలోని కొండ ప్రాంతాలు

మణిపూర్:

- మణిపూర్ భారతదేశంలోని ఈశాన్య భాగంలో నాగాలాండ్, అస్సాం, మిజోరాం మరియు మయన్మార్లతో సరిహద్దులుగా ఉన్న రాష్ట్రం. ఇది 19491 అక్టోబర్ 15న భారతదేశంలో విలీనమైంది.
- మణిపూర్ రాజధాని ఇంఫాల్, మరియు అధికారిక భాష మైతేయి లేదా మణిపురి.
- మణిపూర్ రెండు ప్రధాన భౌతిక ప్రాంతాలను కలిగి ఉంది: మణిపూర్ నదీ లోయ మరియు చుట్టుపక్కల ఉన్న కొండలు. లోయ సుమారు 790 మీటర్ల ఎత్తులో ఉంది మరియు సమశీతోష్ణ వాతావరణం కలిగి ఉంటుంది. కొండలు చల్లటి వాతావరణాన్ని కలిగి ఉంటాయి మరియు కొన్ని ప్రదేశాలలో 2,900 మీటర్ల ఎత్తులో ఉంటాయి.
- మణిపూర్ కళ మరియు సంస్కృతితో సమృద్ధిగా ఉంది మరియు శాస్త్రీయ నృత్య రూపమైన మణిపురి లేదా రాస్ లీలాకు ప్రసిద్ధి చెందింది. ఇది ఎనిమిది ప్రధాన భారతీయ శాస్త్రీయ నృత్య రూపాలలో ఒకటి మరియు హిందూ మతం యొక్క వైష్ణవ ఆరాధనలో దాని మూలాలను కలిగి ఉంది. ఈ నృత్యం శ్రీకృష్ణుడు మరియు రాధల ప్రేమకథను వర్ణిస్తుంది మరియు దయ మరియు గాంభీర్యంతో ప్రదర్శించబడుతుంది.
- మణిపూర్ చేనేత మరియు హస్తకళ పరిశ్రమలకు, ముఖ్యంగా చెరకు మరియు వెదురుతో చేసిన బుట్టలకు కూడా ప్రసిద్ధి చెందింది. మణిపూర్లోని బట్టలు మరియు శాలువాలకు జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ మార్కెట్లో మంచి డిమాండ్ ఉంది. రాష్ట్రం వాంగ్ఖీ ఫీ మరియు మోయిరాంగ్ ఫీ వంటి పట్టు వస్తువులను కూడా ఉత్పత్తి చేస్తుంది.
- మణిపూర్లో శ్రీ శ్రీ గోవిందజీ ఆలయం, యుద్ధ శ్మశానవాటిక, లోక్ తక్ సరస్సు, కైబుల్ లామ్ జావో నేషనల్ పార్క్, కైనా, ఖోంగ్ జోమ్ మరియు ఉఖ్రుల్ వంటి అనేక పర్యాటక ఆకర్షణలు ఉన్నాయి. లోక్ తక్ సరస్సు

ఈశాన్య భారతదేశంలో అతిపెద్ద మంచినీటి సరస్సు మరియు ప్రపంచంలోని ఏకైక తేలియాడే సరస్సు, కీబుల్ లామ్జావో నేషనల్ పార్క్ ప్రపంచంలోని ఏకైక తేలియాడే జాతీయ ఉద్యానవనం మరియు అంతరించిపోతున్న సంగై జింకలకు నిలయం.

2. భారత పరిశ్రమలో ఎనర్జీ ఎఫిషియెంట్ టెక్నాలజీల స్వీకరణను వేగవంతం చేయడానికి UTPRERAK, సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్ ను విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ ఏర్పాటు చేసింది: PIB

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	క్లీన్ టెక్నాలజీల పరిశ్రమల స్వీకరణను వేగవంతం చేయడానికి మరియు తద్వారా ప్రపంచ ఇంధన పరివర్తనకు భారతదేశం యొక్క సహకారాన్ని పెంచడానికి భారత ప్రభుత్వ విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ ఒక ప్రత్యేకమైన సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్ ను ఏర్పాటు చేసింది. UTPRERAK అనే పేరు, ఉన్నత తక్కిన ప్రదర్శన కేంద్రానికి సంక్షిప్తంగా, ఎనర్జీ ఎఫిషియెంట్ టెక్నాలజీల స్వీకరణను వేగవంతం చేయడానికి అత్యుత్తమ కేంద్రం.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్-III: ఎకనామిక్ డెవలప్ మెంట్, టెక్నాలజీ, బయోడైవర్సిటీ, ఎనిరాన్ మెంట్, సెక్యూరిటీ, డిజాస్టర్ మేనేజ్ మెంట్.
ముఖ్యమైన భావనలు	UTPRERAK

నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:

ప్ర.

UTPRERAK గురించి కింది స్టేట్ మెంట్ లలో ఏది సరైనది?

1. ఇది భారత ప్రభుత్వంలోని విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడిన భారతీయ పరిశ్రమలో ఎనర్జీ ఎఫిషియెంట్ టెక్నాలజీల స్వీకరణను వేగవంతం చేయడానికి ఒక ఎక్సలెన్స్ కేంద్రం.
2. ఇది కీలక పరిశ్రమ రంగాలలో శక్తి-సమర్థవంతమైన సాంకేతికతలను ప్రదర్శించడం మరియు ప్రదర్శించడం, జ్ఞాన మార్పిడి వేదికగా పని చేయడం, శక్తి నిపుణులకు శిక్షణ మరియు విద్యను అందించడం మరియు శక్తి సామర్థ్యం కోసం వినూత్న పరిష్కారాలను అభివృద్ధి చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
3. ఇది భారతీయ పరిశ్రమ యొక్క ఇంధన సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడంలో సహాయపడుతుందని మరియు ప్రపంచ ఇంధన పరివర్తనకు దోహదం చేస్తుందని భావిస్తున్నారు.
4. ఇది ప్రపంచ బ్యాంక్ మరియు ఇంటర్నేషనల్ ఎనర్జీ ఏజెన్సీ ద్వారా నిధులు సమకూరుస్తుంది.

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్ ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- (ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే
(బి) 1, 2 మరియు 3 మాత్రమే
(సి) 2, 3 మరియు 4 మాత్రమే
(డి) 1, 2, 3 మరియు 4

సమాధానం:

- UTPRERAK అనేది భారత ప్రభుత్వంలోని విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడిన భారతీయ పరిశ్రమలో ఎనర్జీ ఎఫిషియెంట్ టెక్నాలజీల స్వీకరణను వేగవంతం చేయడానికి అత్యుత్తమ కేంద్రం.

- కీలకమైన పరిశ్రమ రంగాలలో శక్తి-సమర్థవంతమైన సాంకేతికతలను ప్రదర్శించడం మరియు ప్రదర్శించడం, జ్ఞాన మార్పిడి వేదికగా పని చేయడం, ఇంధన నిపుణులకు శిక్షణ మరియు విద్యను అందించడం మరియు శక్తి సామర్థ్యం కోసం వినూత్న పరిష్కారాలను అభివృద్ధి చేయడం దీని లక్ష్యం.
- ఇది భారతీయ పరిశ్రమ యొక్క ఇంధన సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి మరియు ప్రపంచ ఇంధన పరివర్తనకు దోహదం చేస్తుందని భావిస్తున్నారు.
- ఇది భారత ప్రభుత్వ విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని బ్యూరో ఆఫ్ ఎనర్జీ ఎఫిషియెన్సీ (BEE) ద్వారా నిధులు సమకూరుస్తుంది.

ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ

UTPRERAK:

- UTPRERAK అంటే ఉన్నట్ తక్కిన ప్రదర్శన కేంద్రం, అంటే అధునాతన పారిశ్రామిక సాంకేతిక ప్రదర్శన కేంద్రం.
- ఇది భారతీయ పరిశ్రమలో ఇంధన సామర్థ్య సాంకేతికతలను వేగవంతం చేయడానికి భారత ప్రభుత్వ విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా స్థాపించబడిన సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్.
- ఇది విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖలోని నేషనల్ పవర్ ట్రైనింగ్ ఇన్స్టిట్యూట్ (NPTI) యొక్క బడర్ పూర్, న్యూఢిల్లీ క్యాంపస్ లో ఉంది.
- ఇది భారతీయ పరిశ్రమ యొక్క శక్తి సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడంలో ఉత్తేజకరక పాత్రను పోషించడం మరియు ప్రపంచ ఇంధన పరివర్తనకు భారతదేశం యొక్క సహకారాన్ని పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- ఇది మూడు ప్రధాన విధులను కలిగి ఉంది: కీలక పరిశ్రమ రంగాలలో శక్తి-సమర్థవంతమైన సాంకేతికతలను ప్రదర్శించడం మరియు ప్రదర్శించడం; జ్ఞాన మార్పిడి వేదికగా మరియు జ్ఞాన భాండాగారంగా పనిచేయడం; మరియు భారతదేశం అంతటా మరియు ఇతర సంభావ్య రంగాలకు చెందిన శక్తి నిపుణులకు శక్తి సామర్థ్యంలో శిక్షణ మరియు విద్యను అందించడం.
- రాబోయే ఐదేళ్లలో పరిశ్రమ మరియు ఇతర సంభావ్య రంగాలకు చెందిన 10,000 మందికి పైగా ఇంధన నిపుణులకు ఇది ఇంటినిస్ ప్ శిక్షణను అందించాలని భావిస్తున్నారు.
- ఇది జాతీయ ఇంధన విధాన సూత్రీకరణకు కీలకమైన ఇన్పుట్లను అందించడం, ఇంధన-సమర్థవంతమైన పరిష్కారాలలో విద్య మరియు పరిశోధనలను అనుసంధానం చేయడం మరియు ఇంధన సామర్థ్యం కోసం వినూత్నమైన అనువర్తిత పరిష్కారాలను అభివృద్ధి చేయడం వంటివి కూడా ఊహించింది.

3. శ్రీ పర్వోత్తం రూపాలా నందిని (కొత్త డ్రగ్ మరియు ఇనాక్యులేషన్ సిస్టమ్ కోసం NOC ఆమోదం) - PIB ప్రారంభించారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	కేంద్ర మత్స్య, పశుసంవర్ధక & పాడి పరిశ్రమ మంత్రి శ్రీ పర్వోత్తం రూపాలా న్యూ ఢిల్లీలోని కృషి భవన్ లో ఈరోజు కొత్త డ్రగ్ మరియు ఇనాక్యులేషన్ సిస్టమ్ పోర్టల్ కోసం నంది - NOC ఆమోదాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ పోర్టల్ తో
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్ II : పాలన, రాజ్యాంగం, రాజకీయాలు, సామాజిక న్యాయం

ముఖ్యమైన భావనలు	నంది పోర్టల్
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న: ప్ర.నంది పోర్టల్ గురించి ఈ క్రింది స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనది? 1) ఇది భారతదేశంలో వెటర్నరీ మందులు మరియు వ్యాక్సిన్ల కోసం NOC మంజూరు చేయడానికి ఆన్లైన్ సిస్టమ్. 2) ఇది ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ సహకారంతో ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా ప్రారంభించబడింది. c) ఇది పిషరీస్, పశుసంవర్ధక & పాడి పరిశ్రమ మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క జంతు మహమ్మారి ప్రీవెన్షన్ ఇనిషియేటివ్ (APPI)ని సాధించడంలో సహాయపడుతుంది. d) ఇది NOC అప్లికేషన్ల ఆన్లైన్ ట్రాకింగ్ మరియు పర్యవేక్షణను ప్రారంభిస్తుంది. దిగువ ఇచ్చిన కోడ్ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి: a) 1 మరియు 2 మాత్రమే బి) 1 మరియు 3 మాత్రమే సి) 2 మరియు 4 మాత్రమే d) 3 మరియు 4 మాత్రమే జవాబు: బి వివరణ: - నంది పోర్టల్ అనేది భారతదేశంలో వెటర్నరీ మందులు మరియు వ్యాక్సిన్ల కోసం NOC మంజూరు చేయడానికి ఒక ఆన్లైన్ సిస్టమ్. - జూన్ 26, 2023న న్యూ ఢిల్లీలోని కృషి భవన్లో కేంద్ర మత్స్య, పశుసంవర్ధక & పాడిపరిశ్రమ శాఖ మంత్రి శ్రీ పర్ణోత్తమ్ రూపాలా దీనిని ప్రారంభించారు. - ఈ పోర్టల్ మత్స్య, పశుసంవర్ధక & పాడి పరిశ్రమ మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క జంతు మహమ్మారి సంసిద్ధత ఇనిషియేటివ్ (APPI)ని సాధించడంలో సహాయపడుతుంది, ఇది మానవ మరియు జంతువుల ఆరోగ్యంపై జానోటిక్ వ్యాధుల ప్రభావాన్ని నిరోధించడం మరియు తగ్గించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. - నంది పోర్టల్ NOC అప్లికేషన్ల ఆన్లైన్ ట్రాకింగ్ మరియు పర్యవేక్షణను ప్రారంభిస్తుంది, ఇది నియంత్రణ ప్రక్రియ యొక్క పారదర్శకత మరియు జవాబుదారీతనాన్ని మెరుగుపరుస్తుంది.	
మెయిన్స్ PYQ వ్యాఖ్యానం:	భారతదేశంలో "అందరికీ ఆరోగ్యం" సాధించడానికి తగిన స్థానిక కమ్యూనిటీ-స్థాయి ఆరోగ్య సంరక్షణ జోక్యం తప్పనిసరి. వివరించండి
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	భారతదేశంలో పశువైద్య మందులు మరియు వ్యాక్సిన్ల నియంత్రణ కోసం మత్స్య, పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించిన నంది పోర్టల్ యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు సవాళ్లను విమర్శనాత్మకంగా విశ్లేషించండి.
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ	

నంది పోర్టల్:

- నంది పోర్టల్ అనేది ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని సెంట్రల్ డ్రగ్ స్టాండర్డ్ కంట్రోల్ ఆర్గనైజేషన్ (CDSCO)తో సంప్రదించి వెటర్నరీ మందులు మరియు వ్యాక్సిన్ల కోసం నో అబ్జెక్షన్ సర్టిఫికేట్లను (NOC) మంజూరు చేయడానికి ఆన్లైన్ సిస్టమ్.
- CDSCO యొక్క SUGAM పోర్టల్తో అనుసంధానం చేయడం ద్వారా ప్రక్రియను వేగంగా, పారదర్శకంగా మరియు అతుకులు లేకుండా చేయడం పోర్టల్ లక్ష్యం. యానిమల్ పాండమిక్ ప్రీవెన్షన్ ఇనిషియేటివ్ (APPI)లో భాగంగా నిర్దేశించిన జోక్యాలను సాధించడంలో కూడా ఇది సహాయపడుతుంది.
- పోర్టల్ యొక్క ప్రాముఖ్యత జంతు ఆరోగ్యం మరియు సంక్షేమాన్ని మెరుగుపరచడం, ఆహార భద్రత మరియు భద్రతను మెరుగుపరచడం, వెటర్నరీ ఉత్పత్తులలో ఆవిష్కరణలు మరియు పరిశోధనలను ప్రోత్సహించడం మరియు పశుసంవర్ధక రంగం వృద్ధికి తోడ్పడడం వంటి వాటి సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- రెగ్యులేటరీ ప్రమాణాలు మరియు మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా ఉండేలా చూసుకోవడం, డేటా గోప్యత మరియు భద్రత సమస్యలను పరిష్కరించడం, వివిధ వాటాదారులు మరియు ఏజెన్సీలతో సమన్వయం చేయడం మరియు వినియోగదారులలో అవగాహన మరియు సామర్థ్యాన్ని సృష్టించడం పోర్టల్ యొక్క సవాళ్లలో ఉన్నాయి.

1. త్రిభువన్ యూనివర్సిటీకి అనుబంధంగా ఉన్న భవనాన్ని ప్రారంభించిన నేపాల్ ప్రధాని పుష్ప కమల్ దహల్ ప్రచండ: PIB

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	నేపాల్ ప్రధాన మంత్రి, పుష్ప కమల్ దహల్ ప్రచండ, త్రిభువన్ విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా ఉన్న భవనాన్ని ప్రారంభించారు, ఇది భారత ప్రభుత్వం ద్వారా అధిక ఇంపాక్ట్ కమ్యూనిటీ డెవలప్ మెంట్ ప్రోగ్రామ్ కింద నిర్మించబడింది
ప్రీలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రీలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ II: భారత విదేశాంగ విధానం, ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు, ప్రాంతీయ సహకారం
ముఖ్యమైన భావనలు	నేపాల్ ప్రై ఇంపాక్ట్ కమ్యూనిటీ డెవలప్ మెంట్ ప్రోగ్రామ్ (HICDP) త్రిభువన్ యూనివర్సిటీ
ప్రీలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి: [2016-I] కింది జతలను పరిగణించండి: కమ్యూనిటీ వ్యవహారాల్లో కొన్ని సార్లు వార్తల్లో ప్రస్తావించబడింది - కుర్ద్ -బంగ్లాదేశ్ - మధేసి - నేపాల్ - రోహింగ్యా - మయన్మార్ పైన ఇవ్వబడిన జతలలో ఏది సరిగ్గా సరిపోలింది? (ఎ) 1 మరియు 2 (బి) 2 మాత్రమే (సి) 2 మరియు 3 (డి) 3 మాత్రమే నేటి ప్రీలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న: ప్ర.హై ఇంపాక్ట్ కమ్యూనిటీ డెవలప్ మెంట్ ప్రోగ్రామ్ (HICDP) గురించి కింది స్టేట్ మెంట్ లలో ఏది సరైనది? - ఇది భారతదేశం మరియు నేపాల్ మధ్య మాత్రమే అభివృద్ధి భాగస్వామ్య కార్యక్రమం. - వివిధ రంగాలలోని కమ్యూనిటీల అవసరాలను బట్టి నడపబడే ప్రాజెక్ట్ లను అమలు చేయడానికి ఇది గ్రాంట్ లను అందిస్తుంది. - ఇది నేరుగా భారత ప్రభుత్వంచే అమలు చేయబడుతుంది. - ఇది 2003 నుండి నేపాల్ లో 400 కంటే ఎక్కువ ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేసింది. దిగువ ఇచ్చిన కోడ్ ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి: ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే - బి) 2 మరియు 4 మాత్రమే - సి) 3 మరియు 4 మాత్రమే - డి) 1, 2, 3 మరియు 4 జవాబు: బి	

వివరణ: హై ఇంపాక్ట్ కమ్యూనిటీ డెవలప్‌మెంట్ ప్రోగ్రామ్ (HICDP) అనేది భారతదేశం మరియు మాల్దీవులు, బంగ్లాదేశ్ మరియు నేపాల్ వంటి అనేక ఇతర దేశాల మధ్య అభివృద్ధి భాగస్వామ్య కార్యక్రమం. ఈ కార్యక్రమం కింద, ఆరోగ్యం, విద్య, తాగునీరు, కనెక్టివిటీ, పారిశుధ్యం మరియు ప్రజా వినియోగాలు వంటి వివిధ రంగాలలో కమ్యూనిటీల అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని అమలు చేయడానికి భారతదేశం గ్రాంట్లను అందిస్తుంది. ఈ ప్రాజెక్టులు స్థానిక అధికారులచే అమలు చేయబడతాయి మరియు ఉన్నత స్థాయి సంఘం ప్రభావం మరియు భాగస్వామ్యాన్ని కలిగి ఉండాలనే లక్ష్యంతో ఉన్నాయి.

2003 నుండి HICDP కార్యక్రమం కింద భారతదేశం నేపాల్‌లో పూర్తి చేసిన 428 ప్రాజెక్టులలో నేపాల్ ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించిన త్రిభువన్ విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా ఉన్న భవనం ఒకటి. ఈ భవనం చిత్వాన్ జిల్లాలోని రాష్టి మునిసిపాలిటీలో ఉంది మరియు మెరుగైన సౌకర్యాలను అందిస్తుంది. విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయుల కోసం. ఈ ప్రాజెక్ట్ NR 44.13 మిలియన్ల గ్రాంట్‌తో భారత ప్రభుత్వంచే నిధులు సమకూర్చబడింది

మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:	నేపాల్‌లో సుదీర్ఘ రాజ్యాంగ చిట్టాకి కారణమైన వివాదాస్పద అంశాలను చర్చించండి
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	భారతదేశం-నేపాల్ ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను మెరుగుపరచడంలో హై ఇంపాక్ట్ కమ్యూనిటీ డెవలప్‌మెంట్ ప్రోగ్రామ్ (HICDP) యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు సవాళ్లను విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించండి.

ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ

హై ఇంపాక్ట్ కమ్యూనిటీ డెవలప్‌మెంట్ ప్రోగ్రామ్ (HICDP):

- HICDP అనేది జీవనోపాధి మరియు ఆదాయ ఉత్పత్తి, ఆరోగ్యం, విద్య, లింగం మరియు పిల్లల సాధికారత, క్రీడలు మరియు స్థిరమైన అభివృద్ధి రంగాలలో ఉన్నత స్థాయి సమాజ ప్రభావం మరియు భాగస్వామ్యాన్ని కలిగి ఉండే ప్రాజెక్టులను అమలు చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న కార్యక్రమం.
- HICDP ప్రాజెక్టులు ద్వీపాలు లేదా అవి అమలు చేయబడే ప్రాంతాలలోని కమ్యూనిటీల అవసరాలను బట్టి నడపబడతాయి. వాటిని ఆయా సంఘాల ప్రాధాన్యతలు మరియు అవసరాల ఆధారంగా స్థానిక ప్రభుత్వాలు ప్లాన్ చేసి అమలు చేస్తాయి.
- HICDP ప్రాజెక్టులు భారతదేశం మరియు ఇతర దేశాల మధ్య ముఖ్యంగా పొరుగు దేశాల మధ్య డైనమిక్ డెవలప్‌మెంట్ భాగస్వామ్యంలో ముఖ్యమైన కోణాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. మాల్దీవులు, నేపాల్, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ మరియు భూటాన్ వంటి దేశాలతో కలిసి మొత్తం USD 5.5 మిలియన్ల గ్రాంట్ కింద HICDP ప్రాజెక్టులను అమలు చేయడానికి భారతదేశం కట్టుబడి ఉంది.
- HICDP ప్రాజెక్టులు స్థానికంగా ఎన్నికైన ప్రతినిధుల సామర్థ్యాలను కూడా పెంచుతాయి మరియు భాగస్వామ్య ప్రభుత్వాల వికేంద్రీకరణ ప్రయత్నాలకు మద్దతు ఇస్తాయి.
- HICDP ప్రాజెక్టులకు కొన్ని ఉదాహరణలు: మాల్దీవులలో 'నైబర్‌హుడ్ ఫిష్ ప్రాసెసింగ్ ప్లాంట్స్' ఏర్పాటు, నేపాల్‌లో పాఠశాల భవనాలు మరియు ఆరోగ్య పోస్టులను నిర్మించడం, ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లో క్రికెట్ స్టేడియంలు మరియు లైబ్రరీలను నిర్మించడం మరియు భూటాన్‌లో నీటిపారుదల మార్గాలు మరియు నీటి సరఫరా పథకాలను అభివృద్ధి చేయడం.

త్రిభువన్ యూనివర్సిటీ

- త్రిభువన్ విశ్వవిద్యాలయం నేపాల్‌లోని పురాతన మరియు అతిపెద్ద ప్రభుత్వ విశ్వవిద్యాలయం, ఇది ఖాట్మండులోని కీర్తిపూర్‌లో ఉంది. ఇది 1959లో స్థాపించబడింది మరియు దివంగత రాజు త్రిభువన్ పేరు పెట్టారు. ఇది అండర్ గ్రాడ్యుయేట్ నుండి డాక్టోరల్ స్థాయి వరకు వివిధ విభాగాలలో 2000 కంటే ఎక్కువ కోర్సులను అందిస్తుంది. ఇది దేశవ్యాప్తంగా 62 రాజ్యాంగ క్యాంపస్‌లు మరియు 1080కి పైగా అనుబంధ కళాశాలలను కలిగి ఉంది

నేపాల్:

- నేపాల్ దక్షిణాసియాలో భూపరివేష్టిత దేశం, మూడు వైపులా భారతదేశం మరియు ఉత్తరాన చైనా సరిహద్దులుగా ఉంది. ఇది సుమారు 29 మిలియన్ల జనాభాను కలిగి ఉంది మరియు 147,181 చ.కి.మీ విస్తీర్ణంలో ఉంది. ఇది వైశాల్యం ప్రకారం ప్రపంచంలో 93వ అతిపెద్ద దేశం మరియు అత్యధిక జనాభా కలిగిన 49వ దేశం.
- నేపాల్ బహుళ-పార్టీ వ్యవస్థతో కూడిన ఫెడరల్ డెమోక్రటిక్ రిపబ్లిక్. ఇది ఏడు ప్రావిన్సులు మరియు 753 స్థానిక యూనిట్లను కలిగి ఉంది. 25 డిసెంబర్ 2021 నుండి CPN (మావోయిస్ట్ సెంటర్) నుండి నేపాల్ ప్రస్తుత ప్రధానమంత్రి పుష్ప కమల్ దహల్. నేపాల్ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 76 (2) ప్రకారం ప్రెసిడెంట్ బిద్యా దేవి భండారిచే నియమించబడ్డారు. నేపాల్ ప్రస్తుత అధ్యక్షుడు రామ్ చంద్ర పౌడల్ 13 మార్చి 2023న ప్రమాణ స్వీకారం చేశారు.
- 2020లో తలసరి GDP \$1,047తో ప్రపంచంలోనే అతి తక్కువ అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో నేపాల్ ఒకటి. ఇది మానవ అభివృద్ధి సూచికలో 189 దేశాలలో 142వ స్థానంలో ఉంది. వ్యవసాయం, పర్యాటకం, రెమిటెన్సులు మరియు జలవిద్యుత్ నేపాల్కు ప్రధాన ఆదాయ వనరులు. ఇది పేదరికం, అసమానత, నిరుద్యోగం, అవినీతి, రాజకీయ అస్థిరత మరియు ప్రకృతి వైపరీత్యాలు వంటి సవాళ్లను ఎదుర్కొంటుంది.
- నేపాల్ సాంస్కృతికంగా మరియు జాతిపరంగా విభిన్నమైన దేశం, 120కి పైగా భాషలు మాట్లాడతారు మరియు వివిధ మతాలు ఆచరిస్తారు. హిందూ మతం ఆధిపత్య మతం, తరువాత బౌద్ధమతం, ఇస్లాం, కిరంత్ మరియు క్రైస్తవ మతం. నేపాల్ కళ, వాస్తుశిల్పం, సాహిత్యం, సంగీతం మరియు పండుగల యొక్క గొప్ప మరియు పురాతన వారసత్వాన్ని కలిగి ఉంది. నేపాల్లోని కొన్ని ప్రసిద్ధ సాంస్కృతిక ప్రదేశాలు పశుపతినాథ్ ఆలయం, బౌద్ధనాథ్ స్థూపం, స్వయంభూనాథ్ ఆలయం, లుంబిని (బుద్ధుని జన్మస్థలం) మరియు ఖాట్మండు దర్బార్ స్క్వేర్.
- నేపాల్ ఒక పర్వత దేశం, ఎవరెస్ట పర్వతం (భూమిపై ఎత్తైన ప్రదేశం)తో సహా ప్రపంచంలోని పది ఎత్తైన శిఖరాలలో ఎనిమిదింటికి నిలయం. ఇది ఉష్ణమండల నుండి ఆల్పైన్ వరకు విభిన్న వాతావరణ మండలాలను కలిగి ఉంది. ఇది 6,000 రకాల మొక్కలు, 900 జాతుల పక్షులు, 180 రకాల క్షీరదాలు మరియు 650 జాతుల సీతాకోకచిలుకలతో గొప్ప జీవవైవిధ్యాన్ని కలిగి ఉంది. నేపాల్లోని కొన్ని ముఖ్యమైన వన్యప్రాణులు బెంగాల్ టైగర్, ఒక కొమ్ము ఖడ్గమృగం, మంచు చిరుత, ఎర్ర పాండా మరియు హిమాలయన్ మోనాల్.

2. E సేవా కేంద్రాలు - డిజిటల్ విభజనను తగ్గించడం & అందరికీ న్యాయం చేయడం - PIB

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	815 eSewa కేంద్రాలు 25 హైకోర్టుల క్రింద తయారు చేయబడ్డాయి, న్యాయస్థానాల పౌర-కేంద్రీకృత సేవలు మరియు కేసు సంబంధిత సమాచారాన్ని సౌకర్యవంతంగా పొందేందుకు అన్ని వాటాదారులకు ప్రయోజనం చేకూర్చింది.
ప్రీలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రీలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ II: పాలన, రాజ్యాంగం, రాజకీయాలు, సామాజిక న్యాయం మరియు అంతర్జాతీయ సంబంధాలు జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ III: సాంకేతికత, ఆర్థికాభివృద్ధి
ముఖ్యమైన భావనలు	ఇ సేవా కేంద్రాలు
ప్ర కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి:	ప్రీలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి:

1. పార్లమెంటు భారత సుప్రీంకోర్టు అధికార పరిధిని విస్తరించదు, ఎందుకంటే దాని అధికార పరిధి పరిమితం చేయబడింది
రాజ్యాంగం ద్వారా అందించబడినది.

2. సుప్రీంకోర్టు మరియు హైకోర్టుల అధికారులు మరియు సేవకులను సంబంధిత చీఫ్ నియమిస్తారు
న్యాయం మరియు పరిపాలనా ఖర్చులు వసూలు చేయబడతాయి
కన్సాలిడేటెడ్ ఫండ్ ఆఫ్ ఇండియాపై.

పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనవి?

(ఎ) 1 మాత్రమే (బి) 2 మాత్రమే

(సి) 1 మరియు 2 రెండూ (డి) 1 లేదా 2 కాదు

నేటి ప్రీలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:

ప్ర.భారతదేశంలోని eSewa కేంద్రాలు మరియు e-Resource Center గురించి కింది స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనది?

1. న్యాయవాదులు మరియు న్యాయవాదులకు ఇ-ఫైలింగ్ సేవలను అందించడానికి న్యాయస్థాన సముదాయాల ప్రవేశ ద్వారం వద్ద eSewa కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.
2. ఇ-రిసోర్స్ సెంటర్ “న్యాయ్ కోశల్” అనేది 2020లో మహారాష్ట్రలోని నాగ్పూర్లో ప్రారంభించబడిన భారతదేశపు మొట్టమొదటి ఇ-రిసోర్స్ సెంటర్.
3. ఇసేవా కేంద్రాలు మరియు ఇ-రిసోర్స్ సెంటర్ వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా కేసుల వర్చువల్ హియరింగ్ను ఎనేబుల్ చేస్తాయి.

4. ఇసేవా కేంద్రాలు మరియు ఇ-రిసోర్స్ సెంటర్కు ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ నిధులు సమకూరుస్తుంది.

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

(ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే

(బి) 1, 2 మరియు 3 మాత్రమే

(సి) 2, 3 మరియు 4 మాత్రమే

(డి) 1, 2, 3 మరియు 4

జవాబు: బి

వివరణ:

- eSewa కేంద్రాలు ఇ-కోర్టుల ప్రాజెక్ట్లో ఒక భాగం, ఇది భారతీయ న్యాయవ్యవస్థలో సమర్థవంతమైన మరియు సమయానుకూలమైన పౌర-కేంద్రీకృత సేవలను అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. లాయర్లు మరియు లిటిగేట్లకు ఇ-ఫైలింగ్ సేవలను అందించడం ద్వారా డిజిటల్ విభజనను తగ్గించడానికి ఈసేవా కేంద్రాలు ప్రారంభించబడ్డాయి. అవి అన్ని హైకోర్టులను మరియు ఒక జిల్లా కోర్టును పైలట్ ప్రాజెక్ట్గా కవర్ చేస్తాయి మరియు అన్ని కోర్టు సముదాయాలను కవర్ చేసేలా విస్తరించబడుతున్నాయి.
- రిసోర్స్ సెంటర్ “న్యాయ్ కోశల్”ని 30 అక్టోబర్ 2020న మహారాష్ట్రలోని నాగ్పూర్లో భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి ఎన్ఎ బోట్టే ప్రారంభించారు. ఇది భారతదేశంలోని సుప్రీంకోర్టు, హైకోర్టులు మరియు దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న జిల్లా కోర్టులలో కేసుల ఇ-ఫైలింగ్ను సులభతరం చేసే భారతదేశపు మొట్టమొదటి ఇ-రిసోర్స్ సెంటర్. ఇది ఆన్లైన్ ఇ-కోర్టుల సేవలను యాక్సెస్ చేయడంలో లాయర్లు మరియు లిటిగేట్లకు సహాయం చేస్తుంది మరియు సాంకేతికతను కొనుగోలు చేయలేని వారికి రక్షకునిగా ఉంటుంది.
- వనరుల కేంద్రం స్కానింగ్, కేసు స్థితిని యాక్సెస్ చేయడం, కారణ జాబితా, ఆదేశాలు, తీర్పులు మొదలైన ఇతర ఆన్లైన్ సేవలతో పాటు వినిపిస్తోంది వాస్తవంగా నిర్వహించే సౌకర్యాలను అందిస్తుంది. వర్చువల్

హియరింగ్ లాయర్లు మరియు లిటిగేట్లు కోర్టుకు వెళ్లకుండా వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా వారి కేసుల విచారణలో పాల్గొనేలా చేస్తుంది. ఇ-రిసోర్స్ సెంటర్కు చట్టం మరియు న్యాయ మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ జస్టిస్ నిధులు సమకూరుస్తుంది. దేశవ్యాప్తంగా ఈ-సేవా కేంద్రాలు మరియు ఈ-రిసోర్స్ సెంటర్ను ఏర్పాటు చేయడంతో సహా ఇ-కోర్టుల ప్రాజెక్ట్ను అమలు చేయడానికి న్యాయ శాఖ బాధ్యత వహిస్తుంది.	
మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:	శాసన అధికారాల పంపిణీకి సంబంధించిన వివాదాస్పద సమస్యల పరిష్కారం నుండి న్యాయస్థానాలు, 'ఫెడరల్ సుప్రిమసీ సూత్రం' మరియు 'సామరస్యపూర్వక నిర్మాణం' ఉద్భవించాయి. వివరించండి. (2019)
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	న్యాయం మరియు న్యాయపరమైన సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడం కోసం భారతదేశంలోని ఈ-సేవా కేంద్రాలు మరియు ఇ-రిసోర్స్ సెంటర్ యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు సవాళ్లను చర్చించండి
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్స్ వివరణాత్మక వివరణ	
ఈ-సేవా కేంద్రాలు ఇ సేవా కేంద్రాలు భారతదేశంలోని న్యాయవాదులు మరియు న్యాయవాదులకు ఇ-ఫైలింగ్ సేవలను అందించే కేంద్రాలు. వారు కేసు స్థితి, ధృవీకరించబడిన కాపీలు, తీర్పులు, ఆర్డర్లు, ఇ-స్టాంప్ పేపర్లు, డిజిటల్ సంతకాలు, ఉచిత న్యాయ సేవలు మరియు ట్రాఫిక్ చలాన్లు మరియు చిన్న నేరాలను ఆన్లైన్లో పారవేయడం వంటి ఇతర సౌకర్యాలను కూడా అందిస్తారు. డిజిటల్ విభజనను తగ్గించడానికి మరియు అందరికీ న్యాయం పొందే అవకాశాన్ని బలోపేతం చేయడానికి ఇ సేవా కేంద్రాలు రూపొందించబడ్డాయి.	

3. ప్రపంచం ఉష్ణమండల అడవులను వేగంగా కోల్పోతోంది, 2030 నాటికి అటవీ నిర్మూలనను అంతం చేస్తామన్న ప్రతిజ్ఞను పట్టాలు తప్పిస్తోంది: నివేదిక - AIR

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	2030 నాటికి అటవీ నిర్మూలనను అంతం చేస్తామని దేశాలు ప్రతిజ్ఞ చేసిన ఒక సంవత్సరం తర్వాత, ప్రపంచం తన ఉష్ణమండల అడవులను శరవేగంగా కోల్పోతున్నదని వరల్డ్ రిసోర్స్స్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఈరోజు విడుదల చేసిన అటవీ పర్యవేక్షణ ప్రాజెక్ట్ నివేదిక హైలైట్ చేసింది.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సేలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్- III: కన్వర్షెషన్, ఎన్విరాన్మెంటల్ పోల్యూషన్ అండ్ డిగ్రేడేషన్, ఎన్విరాన్మెంటల్ ఇంపాక్ట్ అసెస్మెంట్
ముఖ్యమైన భావనలు	ప్రపంచ వనరుల సంస్థ
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి: ప్ర.ఉష్ణమండల వర్షారణ్యాన్ని తొలగించినట్లయితే, అది పునరుత్పత్తి చేయదు ఉష్ణమండల ఆకురాల్చే అడవిలో పోలిస్తే త్వరగా. ఇది ఎందుకంటే [2011 - I] (ఎ) వర్షారణ్యాలలోని నేలలో పోషకాల లోపం ఉంది (బి) వర్షారణ్యంలో చెట్ల ప్రచారాలు తక్కువ సాధ్యతను కలిగి ఉంటాయి (సి) వర్షారణ్య జాతులు నెమ్మదిగా పెరుగుతున్నాయి (డి) అన్నదేశ జాతులు వర్షారణ్యంలోని సారవంతమైన నేలపై దాడి చేస్తాయి	

నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:

కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి

1. వరల్డ్ రిసోర్సెస్ ఇన్స్టిట్యూట్, యూనివర్సిటీ ఆఫ్ మేరీల్యాండ్ సహకారంతో, ప్రైమరీ రెయిన్‌ఫారెస్ట్ ప్రపంచ నష్టంపై వార్షిక సర్వేను ప్రచురిస్తుంది.
2. ప్రపంచంలోనే అతిపెద్దదైన అమెజాన్ రెయిన్‌ఫారెస్ట్ 2022లో ప్రపంచవ్యాప్తంగా అత్యధిక అటవీ నిర్మూలన రేటును ఎదుర్కొంది.
3. ఆగ్నేయాసియాలో 2022లో అడవుల నరికివేత తగ్గుముఖం పట్టింది, లాగింగ్ తాత్కాలిక నిషేధం మరియు అటవీ నిర్మూలనతో ముడిపడి ఉన్న పామాయిల్ సరఫరాదారులను మినహాయించాలనే కార్పొరేట్ కట్టుబాట్ల కారణంగా.

పైన ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లలో ఏది సరైనది/సరైనవి?

- (ఎ) 1 మాత్రమే
- (బి) 1 మరియు 2 మాత్రమే
- (సి) 1 మరియు 3 మాత్రమే
- (డి) 1, 2 మరియు 3

జవాబు: సి

వివరణ:

- వరల్డ్ రిసోర్సెస్ ఇన్స్టిట్యూట్ అనే పరిశోధనా సంస్థ చేసిన వార్షిక సర్వే ప్రకారం, గత సంవత్సరం ప్రపంచం 10.2 మిలియన్ ఎకరాల ప్రాథమిక వర్షారణ్యాన్ని కోల్పోయిందని, ఇది అంతకు ముందు సంవత్సరంతో పోలిస్తే 10 శాతం పెరిగిందని కనుగొంది. నవంబర్ 2021 తర్వాత, గ్లాస్గోలో జరిగిన ప్రపంచ వాతావరణ శిఖరాగ్ర సమావేశంలో 145 దేశాలు ఈ దశాబ్దం చివరినాటికి అటవీ నష్టాన్ని ఆపివేస్తామని ప్రతిజ్ఞ చేసిన తర్వాత పూర్తి సంవత్సరాన్ని కవర్ చేయడానికి ఇది మొదటి అంచనా. యూనివర్సిటీ ఆఫ్ మేరీల్యాండ్ సహకారంతో చేసిన నివేదిక, అటవీ నిర్మూలన, మంటలు మరియు ఇతర కారణాల వల్ల ఉష్ణమండలంలో చెట్ల నష్టాన్ని నమోదు చేసింది.
- "అమెజాన్ కన్సర్వేషన్, ఒక పరిశోధనా సంస్థ ద్వారా వరల్డ్ రిసోర్సెస్ ఇన్స్టిట్యూట్ డేటా యొక్క విశ్లేషణ ప్రకారం, ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద అమెజాన్ రెయిన్‌ఫారెస్ట్, దాదాపు రెండు దశాబ్దాలలో ఇంత అపారమైన విధ్వంసాన్ని ఎదుర్కోలేదు. ఉష్ణమండల రెయిన్‌ఫారెస్ట్‌లో అత్యధిక భాగాన్ని కలిగి ఉన్న దేశం బ్రెజిల్, ప్రపంచవ్యాప్తంగా అత్యధికంగా అటవీ నిర్మూలన రేటును కలిగి ఉంది, ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా చెట్ల నష్టంలో 40 శాతానికి పైగా ఉంది, ఆ తర్వాత డెమెక్రాటిక్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కాంగో మరియు బొలీవియా ఉన్నాయి.
- "నివేదికలోని కొన్ని ప్రకాశవంతమైన మచ్చలలో ఒకటి ఆగ్నేయాసియా నుండి వచ్చింది, ఇక్కడ మలేషియా మరియు ఇండోనేషియాలో అటవీ నిర్మూలనను అరికట్టడానికి చేసిన ప్రయత్నాలు ఫలితాలను ఇస్తూనే ఉన్నాయి. లాగింగ్ తాత్కాలిక నిషేధం, పీట్‌ల్యాండ్‌లను పునరుద్ధరించే ప్రయత్నాలు మరియు అటవీ నిర్మూలనతో ముడిపడి ఉన్న పామాయిల్ సరఫరాదారులను మినహాయించడానికి కార్పొరేట్ కట్టుబాట్లు ప్రభావవంతంగా కనిపిస్తున్నాయి.

మెయిన్స్ PYQ
వ్యాయామం:

"ఉష్ణమండల వర్షారణ్య పర్యావరణ వ్యవస్థ యొక్క స్థిరమైన నిర్వహణ కష్టం." అమెజాన్ యొక్క ఇటీవలి అటవీ మంటల వెలుగులో ప్రకటనను పరిశీలించండి. (2019-IFoS)

నేటి మెయిన్స్ ప్రశ్న:	అటవీ నిర్మూలన ప్రపంచ పర్యావరణం మరియు జీవవైవిధ్యానికి పెద్ద ముప్పు. వరల్డ్ రిసోర్స్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఇటీవలి నివేదికలో అటవీ నిర్మూలనకు గల కారణాలు మరియు పరిణామాలను చర్చించింది. అలాగే, అటవీ నిర్మూలనను అరికట్టడానికి మరియు 2030 నాటికి అటవీ నష్టాన్ని అంతం చేసే లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి కొన్ని చర్యలను సూచించింది.
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ	
ప్రపంచ వనరుల సంస్థ వరల్డ్ రిసోర్స్ ఇన్స్టిట్యూట్ (WRI) అనేది ప్రపంచ పరిశోధనా లాభాపేక్ష లేని సంస్థ, ఇది పరిశోధన, రూపకల్పన మరియు ప్రజల జీవితాలను మెరుగుపరిచే మరియు ప్రకృతి వృద్ధి చెందుతుందని నిర్ధారించే ఆచరణాత్మక పరిష్కారాలను అమలు చేయడానికి ప్రభుత్వం, వ్యాపారం మరియు పౌర సమాజంలోని నాయకులతో కలిసి పని చేస్తుంది. WRI ఏడు అత్యవసర సవాళ్లపై దృష్టి పెడుతుంది: ఆహారం, అడవులు, నీరు, మహాసముద్రం, నగరాలు, శక్తి మరియు వాతావరణం. WRI యూనివర్సిటీ ఆఫ్ మేరీల్యాండ్ సహకారంతో ప్రైమరీ రెయిన్ ఫారెస్ట్ ప్రపంచ నష్టంపై వార్షిక సర్వేను ప్రచురిస్తుంది.	

4. వాగ్నార్ ఫ్రైవేట్ మెర్సెనరీ గ్రూప్ యొక్క స్వల్పకాలిక తిరుగుబాటును ఎదుర్కోవడంలో పాల్గొన్న సైనిక సిబ్బంది పౌర యుద్ధం నుండి దేశాన్ని రక్షించారు: రష్యా అధ్యక్షుడు: **AIR**

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	వాగ్నార్ నాయకుడు యెవ్జెనీ ప్రీగోజిన్ శనివారం స్వల్పకాలిక తిరుగుబాటుకు పాల్పడ్డాడు
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సెలబర్స్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్- II: అంతర్జాతీయ సంబంధాలు - భారతదేశం మరియు ప్రధాన శక్తులు.
ముఖ్యమైన భావనలు	వాగ్నార్ గ్రూప్
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: [2005] 1. రష్యా పార్లమెంటును ఫెడరల్ అసెంబ్లీ అంటారు. 2. రష్యన్ భాషలో ఫెడరేషన్ కౌన్సిల్ పార్లమెంటు దిగువ సభ. 3. రష్యా పార్లమెంటులో ఎగువ సభ పేరు రాష్ట్ర డూమా. పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనవి? (ఎ) 1, 2 మరియు 3 (బి) 1 మరియు 2 (సి) 2 మరియు 3 (డి) 1 మాత్రమే	
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ	
వాగ్నార్ గ్రూప్ • వాగ్నార్ గ్రూప్ అనేది రష్యన్ పారామిలిటరీ సంస్థ, ఇది సైనికులను కిరాయికి సరఫరా చేస్తుంది మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా వివిధ సంఘర్షణ ప్రాంతాలలో పనిచేస్తుంది.	

- ఈ సమూహాన్ని 2014లో చెచెన్ యుద్ధంలో రష్యన్ అనుభవజ్ఞుడు స్థాపించాడని నమ్ముతారు, అతను హిట్లర్ ను మెచ్చుకున్నాడు, అతను ప్యూర్ యొక్క ఇష్టమైన స్వరకర్త అయిన రిచర్డ్ వాగ్నర్ పేరు మీద ఈ బృందానికి పేరు పెట్టాడు. పురై వాగ్నర్ గ్రూప్ యొక్క చిహ్నం.
- తూర్పు ఉక్రెయిన్ లోని డాన్ బాస్ ప్రాంతంలో రష్యా మద్దతు ఉన్న వేర్పాటువాదులతో కలిసి పోరాడుతున్న ఈ బృందం 2014లో తొలిసారిగా ప్రపంచం దృష్టికి వచ్చింది. ఇది ఇటీవలి సంవత్సరాలలో ఆఫ్రికా అంతటా చురుకుగా ఉంది - లిబియా, సూడాన్, మొజాంబిక్, మాలి మరియు సెంట్రల్ ఆఫ్రికన్ రిపబ్లిక్. ఇది సిరియాలో కూడా పాలుపంచుకుంది, అక్కడ అది అసద్ పాలనకు మద్దతు ఇచ్చింది.
- ఈ బృందానికి రష్యా అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ పుతిన్ సన్నిహిత సహచరుడు మరియు 2016 US అధ్యక్ష ఎన్నికలలో జోక్యం చేసుకోవడంలో అతని పాత్ర కోసం US నుండి అనుమతి పొందిన వ్యాపారవేత్త అయిన యవ్జెనీ ప్రీగోజిన్ నాయకత్వం వహిస్తున్నారు.

5. సూడాన్: రాపిడ్ సపోర్ట్ ఫోర్సెస్ కమాండర్ ఈద్ అల్ అధాపై రెండు రోజుల ఏకపక్ష కాల్పుల విరమణను ప్రకటించారు - AIR

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	సుడాన్ లోని పారామిలిటరీ గ్రూప్, రాపిడ్ సపోర్ట్ ఫోర్సెస్ (RSF) కమాండర్ ఈద్ అల్ అధా సెలవుపై దేశంలో రెండు రోజుల ఏకపక్ష కాల్పుల విరమణను ప్రకటించారు.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సెలబ్స్ బెచిత్తము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్-III: అంతర్జాతీయ సంబంధాలు - భారతదేశం మరియు ప్రధాన శక్తులు.
ముఖ్యమైన భావనలు	సూడాన్
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి: ప్ర. ఇటీవల, ఈ క్రింది దేశాల్లో లక్షలాది మంది ప్రజలు తీవ్రమైన కరువు/తీవ్రమైన కరువుతో బాధపడుతున్నారు పోషకాహార లోపం లేదా యుద్ధం/జాతి కారణంగా ఆకలితో చనిపోయారు విభేదాలు? [2018-I] (ఎ) అంగోలా మరియు జాంబియా (బి) మొరాకో మరియు ట్యూనిషియా (సి) వెనిజులా మరియు కొలంబియా (d) యెమెన్ మరియు దక్షిణ సూడాన్	
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	
మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:	ఆఫ్రికాలో భారతదేశం యొక్క పెరుగుతున్న ఆసక్తి దాని అనుకూల మరియు నష్టాలను కలిగి ఉంది. విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించండి
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	సుడాన్ లో కొనసాగుతున్న సంఘర్షణకు కారణాలు మరియు పరిణామాలను చర్చించండి. సంక్షోభాన్ని పరిష్కరించడానికి మరియు మరింత తీవ్రతరం కాకుండా నిరోధించడానికి అంతర్జాతీయ సమాజం ఎలా సహాయం చేస్తుంది?
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ సూడాన్	
• సూడాన్ ఈజిప్ట్, లిబియా, చాడ్, సెంట్రల్ ఆఫ్రికన్ రిపబ్లిక్, సౌత్ సూడాన్, ఇథియోపియా, ఎరిట్రీయా మరియు ఎర్ర సముద్రం సరిహద్దులుగా ఉన్న ఉత్తర ఆఫ్రికా దేశం.	

- అరబ్, ఆఫ్రికన్ మరియు ఇస్లామిక్ నాగరికతల ప్రభావాలతో సుడాన్ గొప్ప మరియు విభిన్న సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని కలిగి ఉంది. ఇది వివిధ జాతులు, భాషలు మరియు మతాలకు నిలయం.
- సుడాన్‌లో రాజకీయ అస్థిరత, అంతర్వ్యూహాలు, తిరుగుబాట్లు మరియు మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనల చరిత్ర ఉంది. డార్ఫర్‌లో మారణహోమం మరియు మానవత్వానికి వ్యతిరేకంగా నేరాలకు పాల్పడినట్లు ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న దీర్ఘకాల నాయకుడు ఒమర్ అల్-బషీర్‌ను 2019లో ప్రజా తిరుగుబాటు తొలగించే వరకు, స్వాతంత్ర్యనంతర కాలంలో చాలా వరకు ఇది సైనిక నియంతృత్వంపై పాలించబడింది.
- 2019లో మిలటరీ మరియు పౌర బలగాల మధ్య అధికార-భాగస్వామ్య ఒప్పందం కుదిరిన తర్వాత, సుడాన్ ప్రస్తుతం ప్రజాస్వామ్యంలో పెళుసుగా మారుతోంది. అయినప్పటికీ, సైన్యం పదే పదే స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించినందున, హింస, నిరసనలు మరియు తిరుగుబాట్ల వల్ల పరివర్తన దెబ్బతింది. పౌర అధికారాన్ని నియంత్రించడం మరియు అణగదొక్కడం.
- సుడాన్ పేదరికం, అవినీతి, ద్రవ్యోల్బణం, ఆహార అభద్రత, స్థానభ్రంశం మరియు మానవతా సంక్షోభం వంటి బహుళ సవాళ్లను ఎదుర్కొంటుంది. సరిహద్దు వివాదాలు మరియు చమురు ఆదాయాలపై దక్షిణ సుడాన్ మరియు నైలు నదిపై గ్రాండ్ ఇథియోపియాన్ పునరుజ్జీవన ఆనకట్టపై ఇథియోపియా వంటి దాని పొరుగు దేశాలతో ఇది పరిష్కరించబడని వైరుధ్యాలను కలిగి ఉంది.
- సుడాన్ ప్రాంతీయ మరియు అంతర్జాతీయ నటులకు వ్యూహాత్మక ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది, ఎందుకంటే ఇది హార్న్ ఆఫ్ ఆఫ్రికా మరియు ఎర్ర సముద్ర ప్రాంతంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. ఇది ఆఫ్రికా మరియు మధ్యప్రాచ్యంలో వివిధ శాంతి పరిరక్షణ మరియు మధ్యవర్తిత్వ ప్రయత్నాలలో కూడా పాల్గొంది.
- 2020లో తిరుగుబాటు గ్రూపులతో శాంతి ఒప్పందంపై సంతకం చేయడం, 2020లో స్త్రీ జననంద్రియ వికృతీకరణను నిషేధించడం, 2020లో ఇజ్రాయేల్‌తో సంబంధాలను సాధారణీకరించడం మరియు ఉగ్రవాదాన్ని ప్రోత్సహించే అమెరికా జాబితా నుండి తొలగించడం వంటి సంస్కరణలు మరియు అభివృద్ధికి సుడాన్ ఇటీవల కొన్ని సానుకూల చర్యలు తీసుకుంది. 2020లో

ఈరోజు ఆశించిన మెయిన్స్ ప్రశ్నకు మోడల్ మెయిన్స్ సమాధానం

Q. అటవీ నిర్మూలన ప్రపంచ పర్యావరణం మరియు జీవవైవిధ్యానికి పెద్ద ముప్పు. వరల్డ్ రిసోర్సెస్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఇటీవలి నివేదికలో అటవీ నిర్మూలనకు గల కారణాలు మరియు పరిణామాలను చర్చించండి. అలాగే, అటవీ నిర్మూలనను అరికట్టడానికి మరియు 2030 నాటికి అటవీ నష్టాన్ని అంతం చేసే లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి కొన్ని చర్యలను సూచించండి.

ఎందుకు ఈ ప్రశ్న	UPSC (ప్రిలిమ్స్‌తో సహా) మరియు APPSC మెయిన్స్‌లో ప్రశ్న థీమ్ చాలాసార్లు ప్రతిబింబిస్తుంది. UPSC PYQలు భారతదేశ అటవీ వనరుల స్థితిని మరియు వాతావరణ మార్పులపై దాని ఫలితాన్ని పరిశీలించండి. (2020)
<u>అర్థం చేసుకోవడం</u> <u>మొదటి దశ</u> <u>ప్రశ్న యొక్క</u> <u>డిమాండ్</u>	ప్రశ్న రెండు భాగాలను కలిగి ఉంటుంది: 1. వరల్డ్ రిసోర్సెస్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఇటీవలి నివేదికలో అటవీ నిర్మూలనకు గల కారణాలు మరియు పరిణామాలను చర్చించండి. 2. అటవీ నిర్మూలనను అరికట్టడానికి మరియు 2030 నాటికి అటవీ

	నష్టాన్ని అంతం చేసే లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి చర్యలు.	
పరిచయం	అటవీ నిర్మూలన ప్రపంచ పర్యావరణం మరియు జీవవైవిధ్యానికి పెద్ద ముప్పు. ఇది వ్యవసాయం, పశువుల మేత, పట్టణ పెరుగుదల, నిర్మాణం, ఇంధనం, మైనింగ్, రోడ్లు మరియు మంటలు వంటి వివిధ ప్రయోజనాల కోసం మానవులు అడవులను క్రియర్ చేయడం లేదా సన్నబడటం సూచిస్తుంది. వరల్డ్ రిసోర్సెస్ ఇన్స్టిట్యూట్ (WRI) ప్రకారం, 2021లో ప్రపంచం 3.75 మిలియన్ హెక్టార్ల ఉష్ణమండల ప్రాథమిక వర్షారణ్యాలను కోల్పోయింది, ఇవి కార్బన్ నిల్వ మరియు జీవవైవిధ్యానికి కీలకమైన ప్రాంతాలు.	
శరీరం	అటవీ నిర్మూలన యొక్క కారణాలు మరియు పరిణామాలు	
	డ్రైమెన్	విషయము
		పెరుగుతున్న జనాభా మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థ నుండి భూమి, ఆహారం మరియు వస్తువులకు పెరుగుతున్న డిమాండ్ అటవీ నిర్మూలనకు ప్రధాన కారణాలు. WRI నివేదిక ఉష్ణమండల అటవీ నిర్మూలనకు కారణమయ్యే నాలుగు వస్తువులను గుర్తిస్తుంది: పామాయిల్, కలప, సోయా మరియు గొడ్డు మాంసం. ఈ పరిశ్రమలు ప్లాంట్ షెల్లు, పచ్చిక బయళ్ళు లేదా లాగింగ్ కార్యకలాపాల కోసం స్థలాన్ని తయారు చేయడానికి చెట్లను నరికివేస్తాయి
	కారణాలు	అటవీ నిర్మూలనకు కారణమైన ఇతర కారణాలలో మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి, మైనింగ్, మంటలు మరియు చట్టవిరుద్ధ కార్యకలాపాలు ఉన్నాయి
		అటవీ నిర్మూలన వాతావరణంలోకి కార్బన్ డయాక్సైడ్ ను విడుదల చేయడం ద్వారా వాతావరణ మార్పులకు దోహదం చేస్తుంది మరియు కార్బన్ ను సీక్వెస్టర్ చేయడానికి అడవుల సామర్థ్యాన్ని తగ్గిస్తుంది
		అటవీ నిర్మూలన అవపాతం నమూనాలను మార్చడం, బాష్పీభవనాన్ని పెంచడం మరియు నేల తేమను తగ్గించడం ద్వారా జలసంబంధ చక్రాన్ని కూడా ప్రభావితం చేస్తుంది
	పరిణామాలు	అటవీ నిర్మూలన నేల కోతకు మరియు ఎడారికరణకు దారి తీస్తుంది, ఇది గాలి మరియు నీటి కోతకు భూమిని బహిరంగం చేస్తుంది మరియు దాని సంతానోత్పత్తిని తగ్గిస్తుంది.
		అటవీ నిర్మూలన ఆవాసాలను నాశనం

	చేయడం, ప్రకృతి దృశ్యాలను ముక్కలు చేయడం మరియు మానవ-వన్యప్రాణుల సంఘర్షణలను పెంచడం ద్వారా జీవవైవిధ్యానికి ముప్పు కలిగిస్తుంది.
	అటవీ నిర్మూలన నీటి శుద్ధీకరణ, వరద నియంత్రణ, పరాగసంపర్కం మరియు వినోదం వంటి పర్యావరణ వ్యవస్థ సేవలను తగ్గించడం ద్వారా మానవ శ్రేయస్సును కూడా ప్రభావితం చేస్తుంది.
	అటవీ నిర్మూలన అటవీ-ఆధారిత సంఘాల, ముఖ్యంగా స్థానిక ప్రజల హక్కులు మరియు జీవనోపాధిని కూడా అణగదొక్కవచ్చు.
అటవీ నిర్మూలనను అరికట్టడానికి మరియు 2030 నాటికి అటవీ నష్టాన్ని అంతం చేసే లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి, వివిధ స్థాయిలు మరియు రంగాలలో అనేక చర్యలు అవసరం. ఈ చర్యలలో కొన్ని:	
డైమెన్షన్	విషయము
	అక్రమ కలపడం, ఆక్రమణలు మరియు అవినీతిని నిరోధించడానికి అటవీ పాలన మరియు చట్ట అమలును బలోపేతం చేయడం.
	భూ యాజమాన్య హక్కును పొందడం మరియు అటవీ సంఘాలు తమ వనరులను సుస్థిరంగా నిర్వహించుకునే హక్కులను గుర్తించడం.
	జీవవైవిధ్యాన్ని పరిరక్షించే, కార్బన్ నిల్వలను పెంచే మరియు ఆర్థిక ప్రయోజనాలను అందించే స్థిరమైన అటవీ నిర్వహణ పద్ధతులను ప్రోత్సహించడం.
	అటవీ నిర్మూలన విధానాలు మరియు ధృవీకరణ పథకాలను అనుసరించేలా వినియోగదారులు, కంపెనీలు మరియు ప్రభుత్వాలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా అటవీ-ప్రమాద వస్తువులకు డిమాండ్‌ను తగ్గించడం.
	క్షీణించిన భూములను పునరుద్ధరించడం, అటవీ విస్తీర్ణాన్ని పెంచడం మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థ సేవలను మెరుగుపరిచే అటవీ పునరుద్ధరణ మరియు అటవీ నిర్మూలన కార్యక్రమాలకు మద్దతు ఇవ్వడం.
	అడవుల సంరక్షణ, పునరుద్ధరణ మరియు స్థిరమైన ఉపయోగం కోసం ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ నిధులను సమీకరించడం ద్వారా అడవులకు ఆర్థిక ప్రవాహాలను పెంచడం.
	అటవీ నిర్మూలన యొక్క డ్రైవర్లు మరియు ప్రభావాలను పరిష్కరించడానికి దేశాలు, ప్రాంతాలు మరియు వాటాదారుల మధ్య అంతర్జాతీయ సహకారం మరియు సమన్వయాన్ని మెరుగుపరచడం.
ముగింపు:	అటవీ నిర్మూలన అనేది సంక్లిష్టమైన మరియు అత్యవసరమైన సవాలు,

	ఇందులో పాల్గొన్న నటీనటులందరి నుండి సమిష్టి చర్య అవసరం. ఈ చర్యలను అమలు చేయడం ద్వారా, ప్రజలు మరియు గ్రహం ప్రయోజనాల కోసం మన అడవులను రక్షించుకోవచ్చు.
--	--

1. 3.7 లక్షల కోట్ల రూపాయల కంటే ఎక్కువ విలువైన రైతుల కోసం పథకాలకు కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదం; 2023-24 సీజన్లో చెరకు ఫెయిర్ మరియు లాభదాయక ధరను క్వింటాల్కు 315 రూపాయలకు పెంచింది: **PIB**

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	మొత్తం 3.7 లక్షల కోట్ల రూపాయలతో రైతుల కోసం వినూత్న పథకాల ప్రత్యేక ప్యాకేజీని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించింది.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ III: టెక్నాలజీ, ఎకనామిక్ డెవలప్మెంట్, అగ్రికల్చర్, బయోడైవర్సిటీ, సెక్యూరిటీ అండ్ డిజాస్టర్ మేనేజ్మెంట్
ముఖ్యమైన భావనలు	PM- ప్రాణం పథకం గోబర్దన్ పథకం
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి:	
ప్ర. 2015 చెరకు యొక్క న్యాయమైన మరియు లాభదాయక ధర (FRP) ఆమోదించబడింది (ఎ) ఆర్థిక వ్యవహారాల క్యాబినెట్ కమిటీ (బి) వ్యవసాయ ఖర్చులు మరియు ధరల కమిషన్ (సి) డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ మార్కెటింగ్ మరియు ఇన్స్పెక్షన్, వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ (డి) వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల మార్కెట్ కమిటీ	
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	
ప్ర. PM-PRANAM స్కీమ్ గురించి కింది స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది?	
1) ఇది పశువులు మరియు సేంద్రీయ వ్యర్థాల నుండి వ్యత్యాసం ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించడానికి జల్ శక్తి మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించిన పథకం.	
2) ఇది మొత్తం ₹ 10,000 కోట్ల పెట్టుబడితో గోబర్దన్ పథకం కింద 500 కొత్త వ్యర్థాల నుండి సంపద ప్లాంట్ల స్థాపనకు మద్దతు ఇస్తుంది.	
3) ఇది సేంద్రీయ ఎరువుల మార్కెటింగ్కు మద్దతుగా MTకి 1500 రూపాయల రూపంలో మార్కెట్ అభివృద్ధి సహాయాన్ని (MDA) అందిస్తుంది.	
4) ఇది సరైన భారత్ మిషన్ (గ్రామీన్) కింద ఘన మరియు ద్రవ వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ భాగం.	

దిగువ ఇచ్చిన కోడ్ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే

బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే

సి) 3 మరియు 4 మాత్రమే

డి) 1, 2, 3 మరియు 4

జవాబు: ఎ

వివరణ:

- ప్రత్యామ్నాయ ఎరువులు మరియు రసాయన ఎరువుల సమతుల్య వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలను ప్రోత్సహించడానికి జల్ శక్తి మంత్రిత్వ శాఖ PM-PRANAM (మదర్ ఎర్త్ యొక్క పునరుద్ధరణ, అవగాహన ఉత్పత్తి, పోషణ మరియు మెరుగుదల కోసం PM కార్యక్రమం) అనే పథకాన్ని ప్రారంభించింది. పశువులు మరియు సేంద్రీయ వ్యర్థాల నుండి వ్యత్యాస ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించడం ఈ పథకం లక్ష్యం, ఇది గ్రీన్ హౌస్ వాయు ఉద్ఘాటాలను తగ్గించడంలో, నేల ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరచడంలో మరియు రైతుల ఆదాయాన్ని పెంచడంలో సహాయపడుతుంది.
- గోబర్డ్స్ ప్లాంట్ల నుండి సేంద్రీయ ఎరువులను ప్రోత్సహించడానికి మార్కెట్ డెవలప్ మెంట్ అసిస్టెన్స్ (MDA) కోసం ₹ 1,451 కోట్లను ఆర్థిక వ్యవహారాల క్యాబినెట్ కమిటీ (CCEA) ఆమోదించింది. సేంద్రీయ ఎరువుల మార్కెటింగ్కు మద్దతుగా MTకి ₹ 1,500 రూపంలో MDA పథకం. ఈ చొరవ వ్యత్యాస ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించడానికి గోబర్డ్స్ పథకం కింద 500 కొత్త వ్యర్థాల నుండి సంపద ప్లాంట్లను ఏర్పాటు చేయాలనే బడ్జెట్ ప్రకటన అమలును సులభతరం చేస్తుంది. ఈ ప్లాంట్ల ఏర్పాటుకు మొత్తం పెట్టుబడి ₹ 10,000 కోట్లుగా అంచనా వేయబడింది
- MDA పథకం అనేది గోబర్డ్స్ ప్లాంట్ల నుండి సేంద్రీయ ఎరువుల మార్కెటింగ్కు మద్దతుగా CCEAచే ఆమోదించబడిన ప్రత్యేక పథకం.
- స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ (గ్రామీన్) కింద ఘన మరియు ద్రవ వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణలో భాగంగా గోబర్డ్స్ పథకం ఏప్రిల్ 2018లో ప్రారంభించబడింది. PM-PRANAM అనేది జూన్ 2023లో జలశక్తి మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించిన కొత్త పథకం.

మెయిన్స్ PYQ వ్యాఖ్యానం:	జాతీయ మరియు రాష్ట్ర స్థాయిలో రైతులకు ఇచ్చే వివిధ రకాల వ్యవసాయ రాయితీలు ఏమిటి? వ్యవసాయ రాయితీ విధానం సృష్టించిన వక్రీకరణల సూచనతో విమర్శనాత్మకంగా విశ్లేషించండి. (2013)
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న :	భారతదేశంలో స్థిరమైన ఎరువుల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన PM-PRANAM పథకం యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు మరియు

లక్షణాలు ఏమిటి? రసాయన ఎరువుల పర్యావరణ మరియు ఆరోగ్య ప్రభావాలను తగ్గించడంలో పథకం ఎలా సహాయపడుతుంది?

ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ

PM- ప్రాణం పథకం

- వ్యవసాయ నిర్వహణ కోసం ఎరువులు మరియు ప్రత్యామ్నాయ పోషకాల సమతుల్య వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం, రసాయనిక ఎరువులపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం మరియు వ్యవసాయం యొక్క ఉత్పాదకత మరియు సుస్థిరతను పెంపొందించడం మరియు నేషనల్ మిషన్ ఫర్ సస్టెయినబుల్ అగ్రికల్చర్ (NMSA)తో జతకట్టడం ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యాలు. వాతావరణ నిరోధక వ్యవసాయంలో జాతీయ ఆవిష్కరణలు (NICRA).
- సేంద్రియ ఎరువు, బయో-ఎరువులు, నానో ఎరువులు మొదలైన ప్రత్యామ్నాయ ఎరువులను ప్రోత్సహించడానికి రాష్ట్రాలను ప్రోత్సహించడం, ఇప్పటికే ఉన్న ఎరువుల సబ్సిడీ పొదుపు నుండి వారికి గ్రాంట్లను అందించడం, రైతులు, పంచాయతీలు, రైతు ఉత్పత్తి సంస్థలు మరియు స్వీయ ప్రోత్సాహం అందించడం ద్వారా ఈ పథకం అమలులో ఉంటుంది. -ఇంటిగ్రేటెడ్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్ (iFMS) అనే ఆన్లైన్ ప్లాట్ఫారమ్ ద్వారా ఎరువుల వినియోగాన్ని తగ్గించడానికి మరియు ఇతర రైతులకు అవగాహన కల్పించడానికి మరియు ఎరువుల వినియోగాన్ని పర్యవేక్షించడానికి ఉత్తమ పద్ధతులను అవలంబించడానికి సహాయక బృందాలు.

గోబర్దన్ పథకం

- పశువులు మరియు సేంద్రియ వ్యర్థాలను కంపోస్ట్, బయోగ్యాస్ మరియు బయో-సిఎన్జిగా మార్చడాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ఇది ప్రభుత్వ చోరవ.
- స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ (గ్రామీన్) కింద ఘన మరియు ద్రవ వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణలో భాగంగా జలశక్తి మంత్రిత్వ శాఖ దీనిని ఏప్రిల్ 2018లో ప్రారంభించింది.
- గ్రామాలను పరిశుభ్రంగా ఉంచడం, గ్రామీణ కుటుంబాల ఆదాయాన్ని పెంచడం, వ్యర్థాల నుండి శక్తి మరియు సేంద్రియ ఎరువును ఉత్పత్తి చేయడం మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో జీవనోపాధి అవకాశాలను సృష్టించడం ఈ పథకం యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు.
- స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ (గ్రామీన్) ఫేజ్ II యొక్క ముఖ్యమైన లక్ష్యం అయిన ODF-ప్లస్ హోదాను సాధించడంలో గ్రామాలకు మద్దతు ఇవ్వడం కూడా ఈ పథకం లక్ష్యం.
- కొత్త మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన మంత్రిత్వ శాఖ, పెట్రోలియం మరియు సహజ వాయువు మంత్రిత్వ శాఖ, పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ శాఖ, వ్యవసాయం, సహకారం మరియు రైతుల సంక్షేమ శాఖ, గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ మరియు శాఖ వంటి వివిధ మంత్రిత్వ శాఖలు/విభాగాలు ఈ పథకాన్ని అమలు చేస్తున్నాయి. తాగునీరు మరియు పారిశుధ్యం.

- తాగునీరు మరియు పారిశుధ్య విభాగం పథకం అమలుకు సమన్వయ విభాగం మరియు SBM-G కింద గోబర్ధన్ ప్రాజెక్టుల అమలు కోసం రాష్ట్రాలు/UTలకు సాంకేతిక మరియు ఆర్థిక సహాయాన్ని కూడా అందిస్తుంది.
- ఈ పథకంలో పర్యావరణ పరిశుభ్రతను మెరుగుపరచడం, వెక్టర్ ద్వారా సంక్రమించే వ్యాధులను తగ్గించడం, వ్యవసాయం మరియు వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను పెంపొందించడం, గ్రామీణ పారిశ్రామికవేత్తలను ప్రోత్సహించడం, విదేశీ మారకద్రవ్యం ఆదా చేయడం మరియు గ్రీన్ హౌస్ వాయు ఉద్గారాలను తగ్గించడం వంటి అనేక ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి.
- 2023-24 కేంద్ర బడ్జెట్లో, మొత్తం ₹ 10,000 కోట్ల పెట్టుబడితో గోబర్ధన్ పథకం కింద 500 కొత్త 'వేస్ట్ టు వెల్త్' ప్లాంట్లను స్థాపించే ప్రతిపాదనను ఆర్థిక మంత్రి ప్రకటించారు.

2. నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ బిల్లు, 2023కి కేంద్రం ఆమోదం తెలిపింది; దేశంలోని పరిశోధనా పర్యావరణ వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడానికి 50 వేల కోట్ల రూపాయలను కేటాయించాలి- AIR

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	దేశంలో పరిశోధనా పర్యావరణ వ్యవస్థను బలోపేతం చేసేందుకు నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (NRF) బిల్లు, 2023ని తీసుకురావాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ II: పాలన, రాజ్యాంగం, రాజకీయాలు, సామాజిక న్యాయం మరియు అంతర్జాతీయ సంబంధాలు జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ III: సాంకేతికత, ఆర్థికాభివృద్ధి
ముఖ్యమైన భావనలు	నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (NRF) బిల్లు, 2023
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి: Q కింది వాటిలో ఏది భారతదేశంలో ఆంగ్ల విద్యను ప్రవేశపెట్టడానికి దారితీసింది? [2018-I] 1. 1813 చార్టర్ చట్టం 2. జనరల్ కమిటీ ఆఫ్ పబ్లిక్ ఇన్స్ట్రక్షన్, 1823 3. ఓరియంటలిస్ట్ మరియు ఆంగ్లిస్ట్ వివాదం దిగువ ఇచ్చిన కోడ్ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి (ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే (బి) 2 మాత్రమే (సి) 1 మరియు 3 మాత్రమే (డి) 1, 2 మరియు 3	
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న: ప్ర.	

నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (NRF) బిల్లు, 2023కి సంబంధించి కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి:

1. సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఇంజనీరింగ్, గణితం, సాంఘిక శాస్త్రాలు, మానవీయ శాస్త్రాలు మరియు కళలతో సహా అన్ని విజ్ఞాన విభాగాలలో పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడం ఈ బిల్లు లక్ష్యం.
2. ఈ బిల్లు నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ ఫండ్ (NRFF)ని సృష్టిస్తుంది, ఇది కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి గ్రాంట్స్-ఇన్-ఎయిడ్ మరియు ఇతర మూలాల నుండి వచ్చే విరాళాలతో జమ చేయబడుతుంది.
3. పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణల ప్రయోజనం కోసం విదేశీ సంస్థలు మరియు సంస్థలతో సహకరించడానికి ఈ బిల్లు NRFకి అధికారం ఇస్తుంది.

పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనవి?

- a) 1 మాత్రమే
- b) 1 మరియు 2 మాత్రమే
- c) 2 మరియు 3 మాత్రమే
- d) 1, 2 మరియు 3

సమాధానం: డి

వివరణ:

నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (NRF) బిల్లు, 2023 సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఇంజనీరింగ్, గణితం, సామాజిక శాస్త్రాలు, మానవీయ శాస్త్రాలు మరియు కళలతో సహా అన్ని విజ్ఞాన విభాగాలలో పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఈ బిల్లు నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ ఫండ్ (NRFF)ని సృష్టిస్తుంది, ఇది కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి గ్రాంట్స్-ఇన్-ఎయిడ్ మరియు ఇతర వనరుల నుండి వచ్చే విరాళాలతో క్రెడిట్ చేయబడుతుంది. పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణల ప్రయోజనం కోసం విదేశీ సంస్థలు మరియు సంస్థలతో సహకరించడానికి కూడా ఈ బిల్లు NRFకు అధికారం ఇస్తుంది.

మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:	జాతీయ విద్యా విధానం 2020 సస్టైనబుల్ డెవలప్మెంట్ గోల్-4 (2030)కి అనుగుణంగా ఉంది. ఇది భారతదేశంలో విద్యా వ్యవస్థను పునర్నిర్మించాలని మరియు పునర్వ్యవస్థీకరించాలని భావిస్తుంది. ప్రకటనను విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించండి. (2020)
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	భారతదేశంలో పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణల నాణ్యత మరియు పరిమాణాన్ని పెంచడంలో నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (NRF) బిల్లు, 2023 యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు సవాళ్లను చర్చించండి.
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ	

నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (NRF) బిల్లు, 2023

- నేషనల్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ (NRF) బిల్లు, 2023 అనేది నేషనల్ ఎడ్యుకేషన్ పాలసీ (NEP) యొక్క సిఫార్సుల ప్రకారం దేశంలో శాస్త్రీయ పరిశోధన యొక్క ఉన్నత-స్థాయి వ్యూహాత్మక దిశను అందించడానికి ఒక అపెక్స్ బాడీ అయిన NRFని స్థాపించడానికి ఉద్దేశించిన ప్రతిపాదిత చట్టం. ఈ బిల్లును జూన్ 28, 2023న కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించింది మరియు రాబోయే సెషన్లో పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టబడుతుంది.
- ఈ బిల్లు సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్ రీసెర్చ్ బోర్డ్ యాక్ట్, 2008ని భర్తీ చేస్తుంది మరియు దానిని విస్తరించిన ఆదేశాన్ని కలిగి ఉన్న NRFలో చేర్చబడుతుంది మరియు SERB34 యొక్క కార్యకలాపాలపై మరియు అంతకంటే ఎక్కువ కార్యకలాపాలను కవర్ చేస్తుంది. ప్రభుత్వం 2027-28 వరకు పరిశోధనల కోసం రూ.50,000 కోట్లు కేటాయించగా, ఇందులో రూ.14,000 కోట్లు నేరుగా ప్రభుత్వం అందజేస్తుందని, మిగిలిన రూ.36,000 కోట్లు ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు, పరిశ్రమలు, ఫౌండేషన్లు, అంతర్జాతీయ పరిశోధనా సంస్థల నుంచి సేకరిస్తామన్నారు.
- డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ (DST) అనేది NRF యొక్క అడ్మినిస్ట్రేటివ్ డిపార్ట్మెంట్, ఇది విభాగాల్లోని ప్రముఖ పరిశోధకులు మరియు నిపుణులతో కూడిన పాలక మండలిచే నిర్వహించబడుతుంది. ప్రధానమంత్రి బోర్డుకు ఎక్స్-అఫీషియో ప్రెసిడెంట్గా ఉంటారు మరియు కేంద్ర సైన్స్ & టెక్నాలజీ మంత్రి & కేంద్ర విద్యాశాఖ మంత్రి ఎక్స్-అఫీషియో ఉపాధ్యక్షులుగా ఉంటారు.
- NRF భారతదేశంలోని విశ్వవిద్యాలయాలు, కళాశాలలు, సంస్థలు మరియు R&D ప్రయోగశాలలలో పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణల సంస్కృతిని పెంపొందిస్తుంది మరియు 'జై అనుసంధాన' అనే ప్రధాని మోదీ విజన్కు అనుగుణంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న సవాళ్లు మరియు ప్రాధాన్యతలను పరిష్కరిస్తుంది.
- NRF పరిశ్రమ, విద్యాసంస్థలు మరియు ప్రభుత్వ విభాగాలు మరియు పరిశోధనా సంస్థల మధ్య సహకారాన్ని ఏర్పరుస్తుంది మరియు R&Dపై పరిశ్రమ ద్వారా సహకారాన్ని మరియు పెరిగిన వ్యయాన్ని ప్రోత్సహించే విధాన ఫ్రేమ్వర్క్ మరియు నియంత్రణ ప్రక్రియలను రూపొందిస్తుంది.

3. చంద్రయాన్ 3 వచ్చే నెల 13న ప్రయోగించనున్నట్లు ఇస్రో-ఎయిర్ ధృవీకరించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

చంద్రయాన్ 3ని వచ్చే నెల 13వ తేదీన మధ్యాహ్నం 2:30 గంటలకు ప్రయోగించనున్నట్లు అధికారిక వర్గాల సమాచారం.

ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్- III: టెక్నాలజీ, ఎకనామిక్ డెవలప్మెంట్
ముఖ్యమైన భావనలు	ప్రపంచ వనరుల సంస్థ
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి: ప్ర.కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి ఇస్తో ప్రయోగించిన మంగళయాన్ 1. మార్స్ ఆర్బిటర్ మిషన్ అని కూడా పిలుస్తారు 2. అమెరికా తర్వాత అంగారకుడి చుట్టూ తిరిగే అంతరిక్ష నౌకను కలిగి ఉన్న రెండవ దేశంగా భారతదేశాన్ని తయారు చేసింది 3. తొలి ప్రయత్నంలోనే తన వ్యోమనౌకను అంగారకుడి చుట్టూ తిరిగేలా చేయడంలో విజయం సాధించిన ఏకైక దేశంగా భారతదేశాన్ని తయారు చేసింది పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనవి ఎ) 1 మాత్రమే బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే సి) 1 మరియు 3 మాత్రమే డి) 1,2 మరియు 3	
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న: చంద్రయాన్-3కి సంబంధించి కింది వాటిలో సరైనది ఏది? 1) చంద్రయాన్-3లో చంద్రయాన్-2 మాదిరిగానే ల్యాండర్ మరియు రోవర్ ఉంటుంది, కానీ ఆర్బిటర్ ఉండదు. 2) ల్యాండర్ రోవర్ను మోహరిస్తుంది, ఇది చంద్ర ఉపరితలాన్ని అధ్యయనం చేయడానికి ఆల్ఫా పార్టికల్ ఎక్స్-రే స్పెక్ట్రోమీటర్ (APXS) మరియు లేజర్ ఫేరిత బ్రేక్ డౌన్ స్పెక్ట్రోస్కోప్ (LIBS) వంటి శాస్త్రీయ పరికరాలను తీసుకువెళుతుంది. 3) ప్రొపల్షన్ మాడ్యూల్, ల్యాండర్తో పాటు, చంద్ర కక్ష్య నుండి భూమి యొక్క స్పెక్ట్రల్ మరియు పోలారిమెట్రిక్ కొలతలను అధ్యయనం చేయడానికి స్పెక్ట్రో-పోలారిమెట్రి ఆఫ్ హ్యాబిటబుల్ ప్లానెట్ ఎర్త్ (పిఎఫ్) అనే పేలోడ్ను కలిగి ఉంటుంది. దిగువ ఇచ్చిన కోడ్ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి: ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే సి) మరియు డి మాత్రమే డి) 1, 2 మరియు 3 సమాధానం: డి వివరణ:	

- అంటే చంద్రయాన్-3లో రెండు ప్రధాన భాగాలు ఉంటాయి: ల్యాండర్, ఇది చంద్రుని ఉపరితలంపై ల్యాండ్ చేయగల వ్యోమనౌక మరియు రోవర్, ఇది చంద్ర భూభాగాన్ని తరలించి మరియు అన్వేషించగల వాహనం. ఈ భాగాలు 2019లో ప్రారంభించబడిన భారతదేశం యొక్క రెండవ చంద్ర మిషన్ అయిన చంద్రయాన్-2 మాదిరిగానే ఉంటాయి. అయితే, చంద్రయాన్-2 వలె కాకుండా, చంద్రయాన్-3లో ఆర్బిటర్ ఉండదు, ఇది చంద్రుని చుట్టూ కక్ష్యలో తిరుగుతూ డేటాను ప్రసారం చేయగల అంతరిక్ష నౌక. మరియు చిత్రాలు. బదులుగా, చంద్రయాన్-3 దాని ప్రొపల్షన్ మాడ్యూల్ను ఉపయోగిస్తుంది, ఇది వ్యోమనౌకలో భాగమైన థ్రస్ట్ మరియు కంట్రోల్స్ కమ్యూనికేషన్ రిలే శాటిలైట్గా ఉపయోగిస్తుంది.
- రోవర్ చంద్రుని ఉపరితలంపై కదులుతుంది మరియు చంద్ర నేల మరియు రాళ్ల కూర్పు మరియు లక్షణాలను విశ్లేషించడానికి దాని శాస్త్రీయ పరికరాలను ఉపయోగిస్తుంది. APXS అనేది ఆల్ఫా కణాలతో బాంబు దాడి చేసినప్పుడు వాటి ద్వారా వెలువడే X-కిరణాలను గుర్తించడం ద్వారా చంద్ర నమూనాలలో రసాయన మూలకాల సమృద్ధిని కొలవగల పరికరం. LIBS అనేది చంద్ర నమూనాలలోని మూలకాలను లేజర్ పుంజంతో ఆవిరి చేయడం ద్వారా మరియు వాటి ద్వారా విడుదలయ్యే కాంతి వర్ణపటాన్ని కొలవడం ద్వారా గుర్తించగల పరికరం.
- ప్రొపల్షన్ మాడ్యూల్, ల్యాండర్తో పాటు, చంద్ర కక్ష్య నుండి భూమి యొక్క స్పెక్ట్రల్ మరియు పోలారిమెట్రిక్ కొలతలను అధ్యయనం చేయడానికి స్పెక్ట్రో-పోలారిమెట్రి ఆఫ్ హాబిటబుల్ ప్లానెట్ ఎర్త్ (SHAPE) అనే పేలోడ్ను కలిగి ఉంటుంది.
- he SHAPE అనేది చంద్ర కక్ష్య నుండి భూమిని గమనించి దాని స్పెక్ట్రల్ మరియు పోలారిమెట్రిక్ లక్షణాలను కొలవగల పరికరం. వర్ణపట లక్షణాలు భూమి తన వాతావరణం, మేఘాలు, మహాసముద్రాలు మరియు వృక్షసంపద గురించి సమాచారాన్ని బహిర్గతం చేసే వివిధ తరంగదైర్ఘ్యాల వద్ద కాంతిని ఎలా ప్రతిబింబిస్తుంది మరియు విడుదల చేస్తుంది. ద్రువణ లక్షణాలు భూమి తన ఉపరితల లక్షణాలు, ఏరోసోల్లు మరియు మేఘాలను సూచించగల కాంతి యొక్క ద్రువణ స్థితిని ఎలా మారుస్తుందో సూచిస్తాయి. భూమిపై సమయం మరియు స్థానంతో ఈ లక్షణాలు ఎలా మారతాయో మరియు ఇతర గ్రహాలపై జీవం యొక్క సంకేతాలను గుర్తించడానికి వాటిని ఎలా ఉపయోగించవచ్చో అధ్యయనం చేయడం SHAPE లక్ష్యం.

మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:	నాసా యొక్క జూనో మిషన్ భూమి యొక్క మూలం మరియు పరిణామాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఎలా సహాయపడుతుంది? (2017)
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	చంద్రయాన్-3 అనేది భారతదేశం యొక్క మూడవ చంద్ర అన్వేషణ మిషన్, ఇది చంద్రుని ఉపరితలంపై సురక్షితమైన ల్యాండింగ్ మరియు రోవింగ్ను ప్రదర్శించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. భారతదేశం యొక్క అంతరిక్ష కార్యక్రమానికి ఈ మిషన్ యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు చంద్ర శాస్త్రం మరియు అన్వేషణలో దాని సహకారం గురించి చర్చించండి.
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్స్ వివరణాత్మక వివరణ	

చంద్రయాన్ - 3

- చంద్రయాన్-3 అనేది చంద్రయాన్-2కి ఫాలో-ఆన్ మిషన్, ఇది 2019లో ప్రారంభించబడింది, కానీ చంద్రునిపై ల్యాండ్ చేయడంలో విఫలమైంది. చంద్రయాన్-3లో చంద్రయాన్-2 మాదిరిగానే ల్యాండ్ మరయు రోవర్ ఉంటుంది, కానీ ఆర్బిటర్ ఉండదు. దీని ప్రొపల్సన్ మాడ్యూల్ కమ్యూనికేషన్ రిలే శాటిలైట్ లాగా ప్రవర్తిస్తుంది.
- ప్రొపల్సన్ మాడ్యూల్, ల్యాండ్ రోవర్ పాటు, చంద్ర కక్ష్య నుండి భూమి యొక్క స్పెక్ట్రల్ మరయు పోలారిమెట్రిక్ కొలతలను అధ్యయనం చేయడానికి స్పెక్ట్రో-పోలారిమెట్రి ఆఫ్ హ్యాబిటబుల్ ప్లానెట్ ఎర్త్ (SHAPE) అనే పేలోడ్ను కలిగి ఉంటుంది.
- అంతరిక్ష నౌక ఆగస్టు 23, 2023న చంద్రుని దక్షిణ ధ్రువం మీద ల్యాండ్ అవుతుందని భావిస్తున్నారు. ల్యాండ్ రోవర్ను మోహరిస్తుంది, ఇది అధ్యయనం చేయడానికి ఆల్ఫా పార్టికల్ ఎక్స్-రే స్పెక్ట్రోమీటర్ (APXS) మరియు లేజర్ ప్రేత బ్రేక్ డౌన్ స్పెక్ట్రోస్కోప్ (LIBS) వంటి శాస్త్రీయ పరికరాలను తీసుకువెళుతుంది. చంద్ర ఉపరితలం.
- ల్యాండ్ చంద్ర వాతావరణాన్ని అధ్యయనం చేయడానికి రేడియో అనాటమీ ఆఫ్ మూన్ బౌండ్ హైపర్ సెన్సిటివ్ అయానోస్ఫియర్ మరియు అట్రాస్ఫియర్ (రాంభా) మరియు ఇన్ స్ట్రుమెంట్ ఫర్ లూనార్ సీస్మిక్ యాక్టివిటీ (ILSA) వంటి పరికరాలను కూడా తీసుకువెళుతుంది.
- చంద్రుని ఉపరితలంపై సురక్షితమైన ల్యాండింగ్ మరియు సంచరించడంలో ఎండ్-టు-ఎండ్ సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించడం, శాస్త్రీయ ప్రయోగాలు మరియు సాంకేతిక ప్రదర్శనలు నిర్వహించడం మరియు చంద్రుని శాస్త్రం మరియు అన్వేషణలో భారతదేశం యొక్క సహకారాన్ని మెరుగుపరచడం చంద్రయాన్-3 యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు.

4. ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ భద్రతా మండలి బాలల మరియు సాయుధ సంఘర్షణ నివేదికలో భారతదేశం ఇకపై పిల్లలను రక్షించడానికి ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యల దృష్ట్యా సెక్టరీ జనరల్ యొక్క సాయుధ సంఘర్షణ నివేదికలో స్థానం లేదు: **PIB**

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	పిల్లల రక్షణ కోసం ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యల దృష్ట్యా, 2023లో నివేదిక నుండి భారతదేశాన్ని తొలగించారు.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్- II: అంతర్జాతీయ సంబంధాలు - భారతదేశం మరియు ప్రధాన శక్తులు.

ముఖ్యమైన భావనలు	యునైటెడ్ నేషన్స్ జనరల్ అసెంబ్లీ సెక్యూరిటీ కౌన్సిల్ సెక్రటరీ జనరల్ యొక్క పిల్లలు మరియు సాయుధ సంఘర్షణ నివేదిక
--------------------	---

ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి

కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: [2019 - I]

1. అవినీతికి వ్యతిరేకంగా యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ (UNCAC) "అక్రమ రవాణాకు వ్యతిరేకంగా ప్రోటోకాల్"ను కలిగి ఉంది

భూమి, సముద్రం మరియు గాలి ద్వారా వలస వచ్చినవారు".

2. UNCAC అనేది మొట్టమొదటిసారిగా చట్టబద్ధంగా కట్టుబడి ఉన్న ప్రపంచ అవినీతి నిరోధక పరికరం

3. ట్రాన్స్ నేషనల్ ఆర్గనైజ్డ్ క్రైమ్ (UNTOC)కి వ్యతిరేకంగా ఐక్యరాజ్యసమితి సమావేశం యొక్క ముఖ్యంశం

తిరిగి రావడానికి ఉద్దేశించిన నిర్దిష్ట అధ్యాయాన్ని చేర్చడం

వారు కలిగి ఉన్న వారి నిజమైన యజమానులకు ఆస్తులు

అక్రమంగా తీసుకున్నారు.

4. యునైటెడ్ నేషన్స్ ఆఫీస్ ఆన్ డ్రగ్స్ అండ్ క్రైమ్ (UNODC) సహాయం చేయడానికి దాని సభ్య దేశాలచే తప్పనిసరి చేయబడింది

UNCAC మరియు UNTOC రెండింటి అమలులో.

పైన ఇచ్చిన కింది స్టేట్మెంట్లలో ఏవి

సరైన?

(ఎ) 1 మరియు 3 మాత్రమే (బి) 2, 3 మరియు 4 మాత్రమే

(సి) 2 మరియు 4 మాత్రమే (డి) 1, 2, 3 మరియు 4

నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:

యునైటెడ్ నేషన్స్ జనరల్ అసెంబ్లీ సెక్యూరిటీ కౌన్సిల్ చిల్డ్రన్ అండ్ సాయుధ సంఘర్షణ నివేదికకు సంబంధించి పిల్లలు మరియు సాయుధ పోరాటాలపై సెక్రటరీ జనరల్ యొక్క ఈ క్రింది ప్రకటనలను పరిగణించండి:

1. జమ్మా మరియు కాశ్మీర్లో పిల్లలపై ఆరోపించిన ఉల్లంఘనల కారణంగా 2010 నుండి జాబితా చేయబడిన తర్వాత భారతదేశం 2023లో నివేదిక నుండి తొలగించబడింది.

2. జాతీయ కేంద్ర బిందువును నియమించడం, జాయింట్ టెక్నికల్ మిషన్ను నిర్వహించడం మరియు బాలల రక్షణను బలోపేతం చేయడంపై వర్క్ షాప్ నిర్వహించడం వంటి బాలల రక్షణను మెరుగుపరచడానికి భారత ప్రభుత్వం చేసిన ప్రయత్నాల ఫలితంగా నివేదిక నుండి భారతదేశాన్ని తొలగించడం జరిగింది. .

3. ఉల్లంఘనలకు పాల్పడేవారికి జవాబుదారీతనం ఉండేలా చూడాలని, బాధితులకు తగిన మద్దతు మరియు సేవలను అందించాలని మరియు సాయుధ సమూహాల ద్వారా పిల్లల నియామకం మరియు వినియోగాన్ని నిరోధించాలని కూడా నివేదిక భారత ప్రభుత్వానికి సిఫార్సు చేసింది.

పైన ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లలో ఏది సరైనది/సరైనవి?

(ఎ) 1 మాత్రమే

(బి) 1 మరియు 2 మాత్రమే

© 2 మరియు 3 మాత్రమే

(డి) 1, 2 మరియు 3

సమాధానం: డి

వివరణ:

- జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్‌లో సాయుధ గ్రూపులు అబ్బాయిలను రిక్రూట్‌మెంట్ మరియు వినియోగిస్తున్నారని ఆరోపించినందుకు ఇతర దేశాలతో పాటు 2010 నుండి పిల్లలు మరియు సాయుధ పోరాటాలపై సెక్రటరీ జనరల్ యొక్క నివేదికలో భారతదేశం ప్రస్తావించబడింది; సాయుధ సమూహాలతో లేదా జాతీయ భద్రతా కారణాలతో వారి ఆరోపణతో J&Kలో భారతీయ భద్రతా దళాలు అబ్బాయిలను నిర్బంధించడం; పెల్లెట్ల వాడకంతో సహా భారత భద్రతా దళాలచే చంపబడిన మరియు వైకల్యానికి గురైన పిల్లలు; గుర్తించబడని నేరస్థులు, సాయుధ సమూహాలు మరియు గుర్తించబడని నేరస్థుల మధ్య ఎదురు కాల్పులు మరియు నియంత్రణ రేఖపై ఎదురు కాల్పులు మరియు షెల్లింగ్.
- పిల్లలు మరియు సాయుధ పోరాటాలపై సెక్రటరీ జనరల్ యొక్క తాజా నివేదిక ప్రకారం, పిల్లలపై తీవ్రమైన ఉల్లంఘనలు నివేదించబడిన దేశాలలో భారతదేశం ఇకపై జాబితా చేయబడదు. అంటే 2010 నుండి జాబితా చేయబడిన భారతదేశం 2023 లో నివేదిక నుండి తొలగించబడింది
- పిల్లలు మరియు సాయుధ పోరాటాలపై సెక్రటరీ జనరల్ యొక్క నివేదిక ఐక్యరాజ్యసమితి లేవనెత్తిన ఆందోళనలను పరిష్కరించడానికి భారత ప్రభుత్వం చేసిన ప్రయత్నాలను గుర్తించింది, జాతీయ కేంద్ర బిందువును నియమించడం, ఉమ్మడి సాంకేతిక మిషన్ నిర్వహించడం, బలోపేతంపై వర్క్ షాప్ నిర్వహించడం వంటివి పిల్లల రక్షణ, మరియు సంరక్షణ మరియు రక్షణ అవసరమైన పిల్లల కోసం చట్టబద్ధమైన సేవా డెలివరీ నిర్మాణాలను ఏర్పాటు చేయడం. భారత ప్రభుత్వం మరియు పిల్లలు మరియు సాయుధ సంఘర్షణ కోసం సెక్రటరీ జనరల్ యొక్క ప్రత్యేక ప్రతినిధి మధ్య సహకారం మరియు సంభాషణలను కూడా నివేదిక స్వాగతించింది.
- పరిశోధనలు మరియు ప్రాసిక్యూషన్‌లతో సహా పిల్లలపై ఉల్లంఘనలకు పాల్పడేవారికి జవాబుదారీతనం ఉండేలా చూడాలని నివేదిక భారత ప్రభుత్వాన్ని కోరింది. వైద్య సంరక్షణ, మానసిక సామాజిక మద్దతు, విద్య, పునరేకీకరణ మరియు పరిహారం వంటి ఉల్లంఘనల బాధితులకు తగిన మద్దతు మరియు సేవలను అందించాలని కూడా నివేదిక ప్రభుత్వానికి పిలుపునిచ్చింది. అంతేకాకుండా, అవగాహన పెంచే ప్రచారాలు, మానిటరింగ్ మెకానిజమ్‌లు మరియు కమ్యూనిటీ నాయకులతో నిశ్చితార్థం వంటి వాటితో సహా సాయుధ సమూహాలచే

పిల్లల నియామకం మరియు వినియోగాన్ని ప్రభుత్వం నిరోధించాలని నివేదిక సిఫార్సు చేసింది.

మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:

ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రేమ్వర్క్ కన్వెన్షన్ ఆన్ క్లెమేట్ చేంజ్ (UNFCCC)కి కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ ది పార్టీస్ (COP) యొక్క 26వ సెషన్ యొక్క ప్రధాన ఫలితాలను వివరించండి. ఈ సదస్సులో భారతదేశం చేసిన హామీలు ఏమిటి?

నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:

జమ్మూ కాశ్మీర్లో చిన్నారులపై ఆరోపించిన ఉల్లంఘనలకు సంబంధించి 2010 నుండి జాబితా చేయబడిన తర్వాత 2023లో పిల్లలు మరియు సాయుధ పోరాటాలపై సెక్రటరీ జనరల్ నివేదిక నుండి భారతదేశం తొలగించబడింది. ఈ విజయం యొక్క ప్రాముఖ్యతను మరియు సాయుధ సంఘర్షణ పరిస్థితులలో పిల్లల రక్షణను నిర్ధారించడానికి ఉన్న సవాళ్లను చర్చించండి.

ముఖ్యమైన కాన్వెన్షన్ల వివరణాత్మక వివరణ

- యునైటెడ్ నేషన్స్ జనరల్ అసెంబ్లీ సెక్యూరిటీ కౌన్సిల్ సెక్రటరీ జనరల్ యొక్క పిల్లలు మరియు సాయుధ సంఘర్షణ నివేదిక. ఇది సాయుధ సంఘర్షణ పరిస్థితులలో పిల్లలపై ఉల్లంఘనల ధోరణులు మరియు నమూనాలను, అలాగే వారిని రక్షించడానికి మరియు జవాబుదారీతనాన్ని ప్రోత్సహించడానికి చేసే ప్రయత్నాలను కవర్ చేసే వార్షిక నివేదిక. తాజా నివేదిక 23 జూన్ 2022న ప్రచురించబడింది మరియు జనవరి నుండి డిసెంబర్ 2021 మధ్య కాలాన్ని కవర్ చేస్తుంది.
- నివేదిక ప్రకారం, ఐక్యరాజ్యసమితి 21 దేశ పరిస్థితులలో 23,982 తీవ్రమైన ఉల్లంఘనలను ధృవీకరించింది మరియు పిల్లలు మరియు సాయుధ సంఘర్షణల కోసం సెక్రటరీ జనరల్ యొక్క ప్రత్యేక ప్రతినిధి యొక్క ఆదేశం ద్వారా కవర్ చేయబడిన 1 ప్రాంతీయ పర్యవేక్షణ ఏర్పాటు. వారిలో 19,165 మంది చిన్నారులు బాధితులు. పెరిగిన పేదరికం, ఆహార అభద్రత, పాఠశాలల మూసివేత, ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు రక్షణ సేవలకు ప్రాప్యత తగ్గడం మరియు సాయుధ సమూహాలచే రిక్రూట్మెంట్ మరియు ఉపయోగం పెరిగే ప్రమాదం వంటి సాయుధ పోరాటాల వల్ల ప్రభావితమైన పిల్లలపై COVID-19 మహమ్మారి ప్రభావాన్ని కూడా నివేదిక హైలైట్ చేస్తుంది.
- పిల్లలపై జరిగే చర్యల ప్రణాళికలు, సంభాషణలు, సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడం మరియు శాంతి ప్రక్రియల్లో పిల్లల రక్షణ నిబంధనలను చేర్చడం వంటి ఉల్లంఘనలను నిరోధించడానికి మరియు అంతం చేయడానికి సంఘర్షణకు సంబంధించిన పార్టీలతో నిశ్చితార్థం గురించి కూడా నివేదిక సమాచారాన్ని అందిస్తుంది. తీవ్రమైన ఉల్లంఘనలకు పాల్పడేవారికి జవాబుదారీతనం ఉండేలా మరియు పిల్లల ప్రాణాలతో బయటపడిన వారికి తగిన మద్దతు మరియు పునరేకీకరణను అందించడానికి ప్రయత్నాలను పెంచాలని కూడా నివేదిక పిలుపునిచ్చింది. అంతర్జాతీయ మానవతా చట్టం మరియు మానవ హక్కుల చట్టం ప్రకారం

తమ బాధ్యతలను గౌరవించటానికి మరియు యుద్ధ శాపము నుండి పిల్లలను రక్షించడానికి అన్ని పక్షాలు విభేదించాలని నివేదిక కోరింది.

ఈరోజు ఆశించిన మెయిన్స్ ప్రశ్నకు మోడల్ మెయిన్స్ సమాధానం

Q. భారతదేశంలో స్థిరమైన ఎరువుల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన **PM-PRANAM పథకం యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు మరియు లక్షణాలు ఏమిటి? రసాయన ఎరువుల పర్యావరణ మరియు ఆరోగ్య ప్రభావాలను తగ్గించడంలో పథకం ఎలా సహాయపడుతుంది?**

ఎందుకు ఈ ప్రశ్న	UPSC (ప్రిలిమ్స్ తో సహా) మరియు APPSC మెయిన్స్ లో ప్రశ్న థీమ్ చాలాసార్లు ప్రతిబింబిస్తుంది. UPSC PYQలు ప్రకృతి వైపరీత్యాలకు భారతీయ వ్యవసాయం దుర్బలత్వాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, పంటల బీమా ఆవశ్యకతను చర్చించి, ప్రధాన్ మంత్రి ఫసల్ బీమా యోజన (PMFBY) యొక్క ముఖ్య లక్షణాలను బయటకు తీసుకురండి. (2016)
అర్థం చేసుకోవడం మొదటి దశ ప్రశ్న యొక్క డిమాండ్	ప్రశ్న రెండు భాగాలను కలిగి ఉంటుంది: 1. PM-PRANAM పథకం యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు మరియు లక్షణాలు ఏమిటి 2. రసాయన ఎరువుల పర్యావరణ మరియు ఆరోగ్య ప్రభావాలను తగ్గించడంలో PM-PRANAM పథకం ఎలా సహాయపడుతుంది?
పరిచయం	PM-PRANAM పథకం అనేది దేశంలో స్థిరమైన ఎరువుల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి భారత ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన కొత్త కార్యక్రమం. ప్రత్యామ్నాయ ఎరువుల కోసం అనుకూలమైన వాతావరణాన్ని సృష్టించడం ద్వారా రసాయన ఎరువుల మొత్తం వినియోగాన్ని తగ్గించడానికి రాష్ట్రాలను ప్రోత్సహించడం ఈ పథకం లక్ష్యం. ఈ పథకం ఇప్పటికే ఉన్న ఎరువుల సబ్సిడీని ఆదా చేసి, ప్రత్యామ్నాయ ఎరువుల ప్రమోషన్ కు ఫైనాన్సింగ్ కోసం ఉపయోగించాలని కూడా ఉద్దేశించింది.
శరీరం	PM-PRANAM పథకం యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు మరియు లక్షణాలు

డైమెన్షన్

విషయము

		ఇది ఎరువులు మరియు పోషకాల సమతుల్య మరియు న్యాయబద్ధమైన వినియోగాన్ని నిర్ధారించడం ద్వారా వ్యవసాయం యొక్క ఉత్పాదకత మరియు లాభదాయకతను పెంచుతుంది.
		ఇది అసోయిల్ టెస్టింగ్, పోషకాల ఆధారిత సబ్సిడీ, డైరెక్ట్ బెనిఫిట్ ట్రాన్స్ఫర్ మొదలైన ఎరువుల నిర్వహణ కోసం ఉత్తమ పద్ధతులు మరియు విధానాలను అవలంబించమని రాష్ట్రాలను ప్రోత్సహిస్తుంది.
	లక్ష్యాలు మరియు లక్షణాలు	ఇది సేంద్రియ ఎరువు, జీవ-ఎరువులు, నానో-ఎరువులు మొదలైన ప్రత్యామ్నాయ ఎరువుల కోసం సామర్థ్యం పెంపుదల మరియు మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి కోసం 70% గ్రాంట్ను ఉపయోగించుకునేలా రాష్ట్రాలను అనుమతిస్తుంది. మిగిలిన 30% గ్రాంట్ను అవగాహన కల్పన కోసం ఉపయోగించవచ్చు మరియు ఎరువుల వినియోగాన్ని తగ్గించడంలో పాలుపంచుకున్న రైతులు, పంచాయతీలు, రైతు ఉత్పత్తి సంస్థలు మరియు స్వయం సహాయక సంఘాలను ప్రోత్సహించడం.
		ఇది సుస్థిర వ్యవసాయం కోసం ఇప్పటికే ఉన్న పథకాలు మరియు కార్యక్రమాలను పూర్తి చేస్తుంది, జాతీయ మిషన్ ఫర్ సస్టైనబుల్ అగ్రికల్చర్ (NMSA), నేషనల్ ఇన్నోవేషన్స్ ఇన్ క్లెమేట్ రిసిలెంట్ అగ్రికల్చర్ (NICRA), ప్రధాన మంత్రి కృషి సింఛాయీ యోజన (PMKSY) మొదలైనవి.
రసాయన ఎరువుల వల్ల పర్యావరణ మరియు ఆరోగ్య		

	ప్రభావాలను తగ్గించడంలో ఈ పథకం సహాయపడుతుంది: <table border="1"> <tr> <th data-bbox="507 331 667 383">డైమెన్స్</th><th data-bbox="667 331 1407 383">విషయము</th></tr> <tr> <td data-bbox="507 383 667 517"></td><td data-bbox="667 383 1407 517">రసాయనిక ఎరువులు అధికంగా ఉపయోగించడం వల్ల నేల క్షీణత, లవణీయత, ఆమ్లత్వం మరియు పోషకాల అసమతుల్యతను నివారించడం.</td></tr> <tr> <td data-bbox="507 517 667 651"></td><td data-bbox="667 517 1407 651">ఎరువుల ఉత్పత్తి మరియు అప్లికేషన్ నుండి గ్రీన్హౌస్ వాయు ఉద్గారాలను మరియు నీటి కాలుష్యాన్ని తగ్గించడం.</td></tr> <tr> <td data-bbox="507 651 667 831"></td><td data-bbox="667 651 1407 831">సేంద్రీయ పదార్థం మరియు సూక్ష్మజీవుల కార్యకలాపాలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా నేల ఆరోగ్యం, సంతానోత్పత్తి మరియు జీవవైవిధ్యాన్ని మెరుగుపరచడం.</td></tr> <tr> <td data-bbox="507 831 667 965"></td><td data-bbox="667 831 1407 965">సమతుల్య మరియు విభిన్న పోషకాలను అందించడం ద్వారా పంట నాణ్యత, దిగుబడి మరియు స్థితిస్థాపకతను మెరుగుపరచడం.</td></tr> <tr> <td data-bbox="507 965 667 1099"></td><td data-bbox="667 965 1407 1099">ఆహారం మరియు నీటిలో రసాయన అవశేషాల యొక్క ప్రతికూల ప్రభావాల నుండి మానవ మరియు జంతువుల ఆరోగ్యాన్ని రక్షించడం.</td></tr> </table>	డైమెన్స్	విషయము		రసాయనిక ఎరువులు అధికంగా ఉపయోగించడం వల్ల నేల క్షీణత, లవణీయత, ఆమ్లత్వం మరియు పోషకాల అసమతుల్యతను నివారించడం.		ఎరువుల ఉత్పత్తి మరియు అప్లికేషన్ నుండి గ్రీన్హౌస్ వాయు ఉద్గారాలను మరియు నీటి కాలుష్యాన్ని తగ్గించడం.		సేంద్రీయ పదార్థం మరియు సూక్ష్మజీవుల కార్యకలాపాలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా నేల ఆరోగ్యం, సంతానోత్పత్తి మరియు జీవవైవిధ్యాన్ని మెరుగుపరచడం.		సమతుల్య మరియు విభిన్న పోషకాలను అందించడం ద్వారా పంట నాణ్యత, దిగుబడి మరియు స్థితిస్థాపకతను మెరుగుపరచడం.		ఆహారం మరియు నీటిలో రసాయన అవశేషాల యొక్క ప్రతికూల ప్రభావాల నుండి మానవ మరియు జంతువుల ఆరోగ్యాన్ని రక్షించడం.
డైమెన్స్	విషయము												
	రసాయనిక ఎరువులు అధికంగా ఉపయోగించడం వల్ల నేల క్షీణత, లవణీయత, ఆమ్లత్వం మరియు పోషకాల అసమతుల్యతను నివారించడం.												
	ఎరువుల ఉత్పత్తి మరియు అప్లికేషన్ నుండి గ్రీన్హౌస్ వాయు ఉద్గారాలను మరియు నీటి కాలుష్యాన్ని తగ్గించడం.												
	సేంద్రీయ పదార్థం మరియు సూక్ష్మజీవుల కార్యకలాపాలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా నేల ఆరోగ్యం, సంతానోత్పత్తి మరియు జీవవైవిధ్యాన్ని మెరుగుపరచడం.												
	సమతుల్య మరియు విభిన్న పోషకాలను అందించడం ద్వారా పంట నాణ్యత, దిగుబడి మరియు స్థితిస్థాపకతను మెరుగుపరచడం.												
	ఆహారం మరియు నీటిలో రసాయన అవశేషాల యొక్క ప్రతికూల ప్రభావాల నుండి మానవ మరియు జంతువుల ఆరోగ్యాన్ని రక్షించడం.												
ముగింపు:	PM-PRANAM పథకం భారతదేశంలో స్థిరమైన వ్యవసాయం మరియు ఆహార భద్రతను సాధించే దిశగా సకాలంలో మరియు ప్రగతిశీల దశ. ఇది రైతుల ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేయడం, వాతావరణ మార్పులను తగ్గించడం మరియు అనుసరణ, స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ వంటి లక్ష్యాలకు కూడా దోహదపడుతుంది.												

1. దేశ అభివృద్ధికి గణాంక డేటా ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది: MoS రావు ఇంద్రజిత్ సింగ్: AIR

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	ప్రతి సంవత్సరం జూన్ 29న, భారతదేశం చివరి శాస్త్రవేత్త ప్రశాంత చంద్ర మహాలనోబిస్ ను గౌరవించడానికి మరియు గణాంకాలు మరియు ఆర్థిక ప్రణాళిక రంగంలో ఆయన చేసిన కృషిని స్మరించుకుంటూ జాతీయ గణాంక దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటుంది.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సెలబ్స్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ III: టెక్నాలజీ, ఎకనామిక్ డెవలప్ మెంట్, అగ్రికల్చర్, బయో టెక్నాలజీ, సెక్యూరిటీ అండ్ డిజాస్టర్ మేనేజ్ మెంట్
ముఖ్యమైన భావనలు	ప్రశాంత చంద్ర మహాలనోబిస్ జాతీయ గణాంకాల దినోత్సవం
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి:	
ప్ర. [2009]	
కింది వాటిలో ఏది కాలానుగుణంగా "శక్తి గణాంకాలు" అనే ప్రచురణను అందిస్తుంది?	
(ఎ) సెంట్రల్ పవర్ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్	
(బి) ప్రణాళికా సంఘం	
(సి) పవర్ పైనాన్స్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్.	
(డి) సెంట్రల్ స్టాటిస్టికల్ ఆర్గనైజేషన్	
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	
ప్ర.	
పెద్ద డేటా మరియు AIలో గణాంకాలను ఉపయోగించడం గురించి క్రింది ప్రకటనలను పరిగణించండి	
1. బిగ్ డేటా అనేది సాంప్రదాయ పద్ధతులను ఉపయోగించి విశ్లేషించలేని పెద్ద మరియు సంక్లిష్టమైన డేటా సెట్లను సూచిస్తుంది.	
2. AI అనేది సాధారణంగా మానవ మేధస్సు అవసరమయ్యే పనులను నిర్వహించడానికి యంత్రాలు లేదా సాఫ్ట్వేర్ సామర్థ్యాన్ని సూచిస్తుంది.	
3. గణాంకాలు అనేది డేటాను సేకరించడం, నిర్వహించడం, విశ్లేషించడం మరియు వివరించే శాస్త్రం.	
4. డేటా ఆధారిత నిర్ణయం తీసుకోవడం, అంతర్దృష్టులను రూపొందించడం మరియు పరికల్పనలను ధృవీకరించడం ద్వారా పెద్ద డేటా మరియు AIలో గణాంకాలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.	
పైన ఇచ్చిన స్టేట్ మెంట్ లలో ఏది సరైనది?	
(ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే	
(బి) 1, 2 మరియు 3 మాత్రమే	

© 2, 3 మరియు 4 మాత్రమే
(డి) 1, 2, 3 మరియు 4

సమాధానం: డి

వివరణ:

- పెద్ద డేటా అనేది సాంప్రదాయ పద్ధతులను ఉపయోగించి విశ్లేషించలేని పెద్ద మరియు సంక్లిష్టమైన డేటా సెట్లను సూచిస్తుంది. దీనిద్వారా డేటా చాలా భారీగా, వైవిధ్యంగా మరియు వేగంగా మారుతున్నందున దానిని ప్రాసెస్ చేయడానికి మరియు నిల్వ చేయడానికి ప్రత్యేక సాఫ్ట్‌వేర్ మరియు హార్డ్‌వేర్ అవసరం. ఉదాహరణకు, సోషల్ మీడియా ప్లాట్‌ఫారమ్లు, ఆన్‌లైన్ లావాదేవీలు, సెన్సార్లు మరియు ఉపగ్రహాల ద్వారా రూపొందించబడిన డేటా పెద్ద డేటాగా పరిగణించబడుతుంది
- యంత్రాలు లేదా సాఫ్ట్‌వేర్ స్వప్రమైన ప్రోగ్రామింగ్ లేదా మానవ ప్రమేయం లేకుండా డేటా, కారణం, నిర్ణయాలు తీసుకోవడం మరియు సమస్యలను పరిష్కరించడం నుండి నేర్చుకోవచ్చు. ఉదాహరణకు, వాయిస్ అసిస్టెంట్లు, ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ మరియు సెల్ఫ్ డ్రైవింగ్ కార్లకు శక్తినిచ్చే సాఫ్ట్‌వేర్ AIకి ఉదాహరణలు
- గణిత పద్ధతులు మరియు సాధనాలను ఉపయోగించి డేటాలోని నమూనాలు, పోకడలు మరియు సంబంధాలను అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు సంగ్రహించడానికి గణాంకాలు మాకు సహాయపడతాయి. ఉదాహరణకు, డేటా సెట్ యొక్క సగటు, మధ్యస్థ, మోడ్, ప్రామాణిక విచలనం, సహసంబంధం మరియు రిగ్రెషన్‌ను లెక్కించడానికి గణాంకాలు మాకు సహాయపడతాయి
- సమాచార ఎంపికలు చేయడానికి, కొత్త జ్ఞానాన్ని కనుగొనడానికి మరియు సాక్ష్యాలను ఉపయోగించి మా అంచనాలను పరీక్షించడానికి డేటాను ఉపయోగించడానికి గణాంకాలు మాకు సహాయపడతాయి. ఉదాహరణకు, వివిధ AI మోడల్‌ల పనితీరును పోల్చడానికి, కస్టమర్ ప్రవర్తనను ప్రభావితం చేసే కారకాలను గుర్తించడానికి మరియు విధాన మార్పు యొక్క ప్రభావాన్ని అంచనా వేయడానికి గణాంకాలు మాకు సహాయపడతాయి.

మెయిన్స్ PYQ వ్యాఖ్యానం:	వాటర్ ఇంజనీరింగ్ మరియు వ్యవసాయ శాస్త్ర రంగాలలో వరుసగా సర్ M. విశ్వేశ్వరయ్య మరియు డాక్టర్ MS స్వామినాథన్ యొక్క సహకారాల నుండి భారతదేశం ఎలా ప్రయోజనం పొందింది? (150 పదాలలో సమాధానం) 10 (2019)
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	భారతదేశం యొక్క అభివృద్ధి మరియు భద్రత కోసం కృత్రిమ మేధస్సు (AI) యొక్క సవాళ్లు మరియు అవకాశాలను చర్చించండి. భారతీయ గణాంకాల పితామహుడు మహాలనోబిస్ వారసత్వం మరియు దార్శనికత, AIని నియంత్రించడం మరియు వినియోగించుకోవడంలో భారతదేశం యొక్క విధానాన్ని ఎలా ప్రేరేపిస్తుంది మరియు మార్గనిర్దేశం చేస్తుంది? (250 పదాలు)

ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్‌ల వివరణాత్మక వివరణ

ప్రశాంత చంద్ర మహాలనోబిస్

ప్రశాంత చంద్ర మహాలనోబిస్ ప్రసిద్ధ భారతీయ శాస్త్రవేత్త మరియు గణాంకవేత్త. బహుమితీయ ప్రదేశంలో రెండు బిందువుల మధ్య దూరం యొక్క గణాంక కొలత అయిన మహాలనోబిస్ దూరాన్ని అభివృద్ధి చేయడంలో మరియు స్వతంత్ర భారతదేశం యొక్క మొదటి ప్రణాళికా సంఘం సభ్యులలో ఒకరిగా ఆయన ప్రసిద్ధి చెందారు. అతను ఇండియన్ స్టాటిస్టికల్ ఇన్స్టిట్యూట్ మరియు నేషనల్ శాంపిల్ సర్వేను కూడా స్థాపించాడు. అతను ఆంధ్రోపాలజీ, ఎకనామిక్స్, బయాలజీ మరియు మెటియోరాలజీ రంగాలకు మార్గదర్శక రచనలు చేశాడు.

జాతీయ గణాంకాల దినోత్సవం

- భారత గణాంక పితామహుడిగా పరిగణించబడే ప్రొఫెసర్ ప్రశాంత చంద్ర మహాలనోబిస్ జన్మదినాన్ని పురస్కరించుకుని భారతదేశంలో ప్రతి సంవత్సరం జూన్ 29న జాతీయ గణాంక దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటారు. అతను రెండు సెట్ల డేటా మధ్య సారూప్యత కొలమానమైన మహాలనోబిస్ దూరాన్ని పరిచయం చేయడం వంటి గణాంకాలు మరియు ఆర్థిక ప్రణాళిక రంగాలకు గణనీయమైన కృషి చేశాడు.
- జాతీయ గణాంకాల దినోత్సవం 2023 యొక్క థీమ్ “స్థిరమైన అభివృద్ధి లక్ష్యాలను పర్యవేక్షించడానికి జాతీయ సూచిక ప్రైమ్వర్క్తో రాష్ట్ర సూచిక ప్రైమ్వర్క్ను సమలేఖనం చేయడం” 12. ఈ థీమ్ యొక్క లక్ష్యం సామాజిక-ఆర్థిక ప్రణాళిక మరియు విధాన రూపకల్పనలో గణాంకాల పాత్ర మరియు ప్రాముఖ్యత గురించి ప్రజలకు అవగాహన కల్పించడం, ముఖ్యంగా ఐక్యరాజ్యసమితి ఆమోదించిన సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలకు (SDGs) సంబంధించి.
- ప్రొఫెసర్ మహాలనోబిస్ను గౌరవించటానికి మరియు వివిధ రంగాలలో సమర్థవంతమైన నిర్ణయం తీసుకోవటానికి గణాంకాల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి గణాంకాలు మరియు కార్యక్రమ అమలు మంత్రిత్వ శాఖ (MOSPI) 2007లో జాతీయ గణాంక దినోత్సవ వేడుకలను ప్రారంభించింది.

2. కేంద్ర గనుల శాఖ మంత్రి ప్రహ్లాద్ జోషి భారతదేశానికి సంబంధించిన క్రిటికల్ మినరల్స్పై భారతదేశం యొక్క మొట్టమొదటి నివేదికను ఆవిష్కరించారు – AIR

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	కేంద్ర గనుల శాఖ మంత్రి ప్రహ్లాద్ జోషి భారతదేశానికి సంబంధించిన క్రిటికల్ మినరల్స్పై భారతదేశపు మొట్టమొదటి నివేదికను ఆవిష్కరించారు. రక్షణ, వ్యవసాయం, ఇంధనం, ఫార్మాస్యూటికల్స్ మరియు టెలికాం వంటి రంగాలకు అవసరమైన 30 కీలకమైన ఖనిజాలను నివేదిక గుర్తించింది.
------------------------	---

ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు మెయిన్స్: GS పేపర్ 1: ఇండియన్ హెరిటేజ్ అండ్ కల్చర్, హిస్టరీ అండ్ జియోగ్రఫీ ఆఫ్ ది వరల్డ్ అండ్ సొసైటీ.
ముఖ్యమైన భావనలు	భారతదేశం కోసం క్లిష్టమైన ఖనిజాలపై నివేదిక
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి: ప్ర. 2019 భారతదేశంలో చిన్న ఖనిజాల నిర్వహణకు సంబంధించి, ఈ క్రింది ప్రకటనలను పరిగణించండి - దేశంలో అమలులో ఉన్న చట్టం ప్రకారం ఇసుక 'చిన్న ఖనిజం'. - మైనర్ ఖనిజాల మైనింగ్ లీజులను మంజూరు చేసే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఉంది, కానీ వాటికి సంబంధించిన అధికారాలు మైనర్ మినరల్స్ మంజూరుకు సంబంధించిన నియమాల ఏర్పాటు కేంద్రం ప్రభుత్వం వద్ద ఉంది. - మైనర్ ఖనిజాల అక్రమ తవ్వకాలను నిరోధించడానికి నియమాలను రూపొందించే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఉంది. పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనవి? (ఎ) 1 మరియు 3 మాత్రమే (బి) 2 మరియు 3 మాత్రమే (సి) 3 మాత్రమే (డి) 1, 2 మరియు 3 మాత్రమే	
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న: ప్ర. భారతదేశానికి సంబంధించిన క్రిటికల్ మినరల్స్పై మొట్టమొదటి నివేదికకు సంబంధించి కింది స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది? - రక్షణ, వ్యవసాయం, ఇంధనం, ఫార్మాస్యూటికల్, టెలికాం మొదలైన వివిధ రంగాలకు అవసరమైన 30 ఖనిజాలను ఇది గుర్తిస్తుంది. - ఇందులో 17 అరుదైన భూమి మూలకాలు మరియు క్లిష్టమైన ఖనిజాలలో 6 ప్లాటినం-సమూహ మూలకాలు ఉన్నాయి. - జాబితాలోని కొన్ని ఖనిజాలు లిథియం, కోబాల్ట్, నికెల్, గ్రాఫైట్, కాడ్మియం, సిలికాన్, ఇండియం, టెల్లూరియం. పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఎన్ని సరైనవి/సరైనవి ఎ) ఒకటి మాత్రమే బి) కేవలం రెండు	

సి) మూడు
d) ఏదీ లేదు
సమాధానం: సి

వివరణ:

- కేంద్ర బొగ్గు, గనులు & పార్లమెంటరీ వ్యవహారాల మంత్రి ప్రహ్లాద్ జోషి విడుదల చేసిన నివేదిక ప్రకారం, భారతదేశానికి కీలకమైన ఖనిజాల జాబితాలో 17 అరుదైన భూమి మూలకాలు మరియు 6 ప్లాటినం-సమూహ మూలకాలు సహా 30 ఖనిజాలు ఉన్నాయి.
- జాబితాలోని కొన్ని ఖనిజాలు లిథియం, కోబాల్ట్, నికెల్, గ్రాఫైట్, కాడ్మియం, సెలికాన్, ఇండియం, టెల్లూరియం మరియు మరెన్నో. ఈ ఖనిజాలు రక్షణ, వ్యవసాయం, ఇంధనం, ఫార్మాస్యూటికల్, టెలికాం మొదలైన వివిధ రంగాలకు అవసరమైనవిగా పరిగణించబడతాయి.
- దిగుమతి ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం, సరఫరా-గొలుసు స్థితిస్థాపకతను మెరుగుపరచడం మరియు దేశం యొక్క నికర-సున్నా లక్ష్యాలకు మద్దతు ఇవ్వడం ఈ నివేదిక లక్ష్యం.

మెయిన్స్ PYQ వ్యాఖ్యానం:	"ప్రతికూల పర్యావరణ ప్రభావం ఉన్నప్పటికీ, అభివృద్ధి కోసం బొగ్గు తవ్వకం ఇప్పటికీ అనివార్యం." చర్చించండి (2017)
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	దేశం యొక్క ఆర్థిక వృద్ధి మరియు సాంకేతిక అభివృద్ధికి భారతదేశానికి సంబంధించిన క్రిటికల్ మినరల్స్పై మొట్టమొదటి నివేదిక యొక్క ప్రాముఖ్యతను చర్చించండి. దేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు కీలకమైన ఖనిజాల ప్రాసెసింగ్ను స్థిరమైన పద్ధతిలో మెరుగుపరచడానికి కొన్ని చర్యలను సూచించండి.

ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్స్ వివరణాత్మక వివరణ

భారతదేశం కోసం క్లిష్టమైన ఖనిజాలపై నివేదిక

రక్షణ, వ్యవసాయం, ఇంధనం, ఫార్మాస్యూటికల్, టెలికాం మొదలైన వివిధ రంగాలకు అవసరమైన 30 ఖనిజాలను గుర్తించి, ప్రాధాన్యతనిస్తూ భారతదేశానికి సంబంధించిన క్రిటికల్ మినరల్స్పై నివేదిక దేశంలోనే మొట్టమొదటిసారిగా నివేదికను విడుదల చేసింది. జూన్ 28, 2023న బొగ్గు, గనులు & పార్లమెంటరీ వ్యవహారాల ప్రహ్లాద్ జోషి.

నివేదిక దిగుమతి ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం, సరఫరా-గొలుసు స్థితిస్థాపకతను మెరుగుపరచడం మరియు క్లిష్టమైన ఖనిజాల డొమైన్లో దేశం యొక్క నికర-సున్నా లక్ష్యాలకు మద్దతు ఇవ్వడం

లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. దేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు క్లిష్టమైన ఖనిజాల ప్రాసెసింగ్‌ను స్థిరమైన పద్ధతిలో పెంచడానికి కొన్ని చర్యలను కూడా నివేదిక సూచిస్తుంది.

నివేదికలో గుర్తించబడిన 30 క్లిష్టమైన ఖనిజాలు:

ఆంటిమోనీ, బెరీలియం, బిస్మత్, కాడ్మియం కోబాల్ట్, రాగి, గాలియం, జెర్మేనియం, గ్రాఫైట్, హాఫ్నియం, ఇండియం, లిథియం, మాల్బినం, నికెల్, నియోబియం, ప్లాటీనం-గ్రూప్ మూలకాలు (PGE), ఫాస్ఫరస్, పొటాష్, పొటాష్, ఎర్త్‌హాస్ ఎలిమెంట్స్, సిలికాన్

దేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు క్లిష్టమైన ఖనిజాల ప్రాసెసింగ్‌ను స్థిరమైన పద్ధతిలో పెంచడానికి నివేదిక చేసిన కొన్ని సూచనలు:

- అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు ప్రాసెసింగ్ సౌకర్యాలలో ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించడం
- సమర్థత మరియు పర్యావరణ సుస్థిరతను పెంపొందించడానికి అధునాతన సాంకేతికతలను మరియు అంతర్జాతీయ సహకారాన్ని స్వీకరించడాన్ని సులభతరం చేయడం
- సమగ్ర ఖనిజ జాబితాను మరియు జాతీయ ఖనిజ విధానాన్ని అభివృద్ధి చేయడం
- క్లిష్టమైన ఖనిజాల డొమైన్‌లో పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి మరియు మానవ వనరుల అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం
- క్లిష్టమైన ఖనిజాల కోసం రెగ్యులేటరీ ఫ్రేమ్‌వర్క్ మరియు గవర్నెన్స్ మెకానిజంలను బలోపేతం చేయడం
- కీలకమైన ఖనిజ రంగంలో ఆవిష్కరణ మరియు వ్యవస్థాపకత కోసం అనుకూలమైన పర్యావరణ వ్యవస్థను సృష్టించడం

3. న్యూఢిల్లీలో ద్వైపాక్షిక సహకారంపై 5వ జాయింట్ కమిషన్ సందర్భంగా భారతదేశంతో నవీకరించబడిన ఎయిర్ సర్వీసెస్ ఒప్పందాన్ని ఫిలిప్పీన్స్ ఆమోదించింది - AIR

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	విదేశాంగ మంత్రి డాక్టర్. ఎస్. జైశంకర్ మరియు ఫిలిప్పీన్స్ విదేశాంగ కార్యదర్శి ఎన్రిక్ ఎ. మనలో ఈరోజు న్యూఢిల్లీలో ద్వైపాక్షిక సహకారంపై 5వ భారతదేశం-ఫిలిప్పీన్స్ జాయింట్ కమిషన్‌కు సహ అధ్యక్షత వహించారు.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: జనరల్ స్టడీస్ పేపర్ II: ఇంటర్నేషనల్ రిలేషన్స్
ముఖ్యమైన భావనలు	భారతదేశం - ఫిలిప్పీన్స్ ఎయిర్ సర్వీసెస్ ఒప్పందాన్ని నవీకరించింది
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న :	

భారతదేశం మరియు ఫిలిప్పీన్స్ మధ్య ఎయిర్ సర్వీసెస్ ఒప్పందానికి సంబంధించి కింది స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది?

- ఇది మొదట 1949లో సంతకం చేయబడింది మరియు 2018 మరియు 2020లో సవరించబడింది.
- ఇది బహుళ విమానయాన సంస్థలు పనిచేయడానికి మరియు రెండు దేశాల మధ్య మరిన్ని విమానాలు నడపడానికి అనుమతిస్తుంది.
- ఇది వాణిజ్యం, పర్యాటకం, ఆరోగ్యం, ఫార్మా, రక్షణ మరియు సముద్ర భద్రత వంటి వివిధ సహకార రంగాలను కవర్ చేస్తుంది.
- పైవన్నీ.

సమాధానం: డి

వివరణ:

- భారతదేశం మరియు ఫిలిప్పీన్స్ మధ్య ఎయిర్ సర్వీసెస్ ఒప్పందం మొదటిసారిగా 1949లో సంతకం చేయబడింది మరియు 2018 మరియు 2020లో సవరించబడింది
- ఈ ఒప్పందం రెండు దేశాల మధ్య పలు విమానయాన సంస్థలు నడపడానికి మరియు మరిన్ని విమానాలు నడపడానికి వీలు కల్పిస్తుంది
- ఈ ఒప్పందం వాణిజ్యం, పర్యాటకం, ఆరోగ్యం, ఫార్మా, రక్షణ మరియు సముద్ర భద్రత వంటి వివిధ సహకార రంగాలను కవర్ చేస్తుంది.

మెయిన్స్ PYQ
వ్యాయామం:

ఇండోనేషియా మరియు ఫిలిప్పీన్స్ ద్వీపసమూహాలలో వేలాది ద్వీపాల ఏర్పాటును వివరించండి.

నేటి మెయిన్స్
ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:

ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు మరియు ఇండో-పసిఫిక్లో ప్రాంతీయ సహకారం కోసం భారతదేశం మరియు ఫిలిప్పీన్స్ మధ్య నవీకరించబడిన ఎయిర్ సర్వీసెస్ ఒప్పందం యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు చిక్కులను విశ్లేషించండి

ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ

భారతదేశం - ఫిలిప్పీన్స్ ఎయిర్ సర్వీసెస్ ఒప్పందాన్ని నవీకరించింది

భారతదేశం మరియు ఫిలిప్పీన్స్ మధ్య నవీకరించబడిన ఎయిర్ సర్వీసెస్ ఒప్పందం రెండు దేశాల మధ్య ఎయిర్ కనెక్టివిటీని మెరుగుపరచడానికి మరియు సులభతరం చేయడానికి ఉద్దేశించిన ద్వైపాక్షిక ఒప్పందం.

ఒప్పందంలోని కొన్ని ముఖ్య లక్షణాలు:

- ఈ ఒప్పందం మొదట 1949లో సంతకం చేయబడింది మరియు 2018 మరియు 2020లో సవరించబడింది.

- ఈ ఒప్పందం రెండు దేశాల మధ్య పలు విమానయాన సంస్థలు నడపడానికి మరియు మరిన్ని విమానాలు నడపడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.
- ఈ ఒప్పందం వాణిజ్యం, పెట్టుబడి, పర్యాటకం, సంస్కృతి మరియు వాయు భద్రత వంటి వివిధ సహకార రంగాలను కవర్ చేస్తుంది.
- ఈ ఒప్పందాన్ని ఫిలిప్పీన్స్ సెప్టెంబర్ 2021లో మరియు భారతదేశం జూన్ 2023లో ఆమోదించింది.
- ఈ ఒప్పందం విమానయాన మార్కెట్ను మరియు ఇరు దేశాల ఆర్థిక కార్యకలాపాలను పెంచుతుందని భావిస్తున్నారు.

ఈరోజు ఆశించిన మెయిన్స్ ప్రశ్నకు మోడల్ మెయిన్స్ సమాధానం

ప్ర. దేశం యొక్క ఆర్థిక వృద్ధి మరియు సాంకేతిక అభివృద్ధికి భారతదేశానికి సంబంధించిన క్రిటికల్ మినరల్స్ పై మొట్టమొదటి నివేదిక యొక్క ప్రాముఖ్యతను చర్చించండి. దేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు కీలకమైన ఖనిజాల ప్రాసెసింగ్ ను స్థిరమైన పద్ధతిలో మెరుగుపరచడానికి కొన్ని చర్యలను సూచించండి?

ఎందుకు ఈ ప్రశ్న	UPSC (ప్రిలిమ్స్ తో సహా) మరియు APPSC మెయిన్స్ లో ప్రశ్న థీమ్ చాలాసార్లు ప్రతిబింబిస్తుంది. UPSC PYQలు తీరప్రాంత ఇసుక తవ్వకాలు, చట్టబద్ధమైనా లేదా చట్టవిరుద్ధమైనా, మన పర్యావరణానికి అతి పెద్ద ముప్పుగా పరిణమిస్తుంది. నిర్దిష్ట ఉదాహరణలను ఉటంకిస్తూ భారతీయ తీరప్రాంతాల్లో ఇసుక తవ్వకాల ప్రభావాన్ని విశ్లేషించండి. (2019)
అర్థం చేసుకోవడం మొదటి దశ ప్రశ్న యొక్క డిమాండ్	ప్రశ్న మూడు భాగాలను కలిగి ఉంటుంది: 1. దేశం యొక్క ఆర్థిక వృద్ధి మరియు సాంకేతిక అభివృద్ధికి భారతదేశం కోసం క్లిష్టమైన ఖనిజాలపై నివేదిక యొక్క ప్రాముఖ్యత 2. ఎందేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు క్లిష్టమైన ఖనిజాల ప్రాసెసింగ్ ను స్థిరమైన పద్ధతిలో మెరుగుపరచడానికి చర్యలు తీసుకోవాలి
పరిచయం	జూన్ 2023లో గనుల మంత్రిత్వ శాఖ విడుదల చేసిన క్రిటికల్ మినరల్స్ ఫర్ ఇండియాపై మొట్టమొదటి నివేదిక, దేశ ఆర్థిక వృద్ధికి మరియు సాంకేతిక అభివృద్ధికి కీలకమైన 30 ఖనిజాలను గుర్తించింది. ఈ ఖనిజాలను

	రక్షణ, ఎలక్ట్రానిక్స్, పునరుత్పాదక శక్తి, టెలికమ్యూనికేషన్స్ మరియు రవాణా వంటి వివిధ రంగాలలో ఉపయోగిస్తారు. దిగుమతి ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం, సరఫరా-గొలుసు స్థితిస్థాపకతను మెరుగుపరచడం మరియు దేశం యొక్క నికర-సున్నా లక్ష్యాలకు మద్దతు ఇవ్వడం ఈ నివేదిక లక్ష్యం.						
	దేశం యొక్క ఆర్థిక వృద్ధి మరియు సాంకేతిక అభివృద్ధికి భారతదేశం కోసం క్లిష్టమైన ఖనిజాలపై నివేదిక యొక్క ప్రాముఖ్యత						
	<table border="1"> <tr> <th>డైమెన్షన్</th><th>విషయము</th></tr> <tr> <td rowspan="3">నివేదిక యొక్క ప్రాముఖ్యత</td><td>ఇది భారతదేశ భౌగోళిక నిల్వలలో వాటి ఆర్థిక ప్రాముఖ్యత మరియు పరిమిత లభ్యత ఆధారంగా క్లిష్టమైన ఖనిజాల సమగ్ర మరియు నవీకరించబడిన జాబితాను అందిస్తుంది.</td></tr> <tr> <td>ఈ ఖనిజాల దేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు ప్రాసెసింగ్‌లో సరఫరా ప్రమాదాలు మరియు అంతరాలను కూడా నివేదిక హైలైట్ చేస్తుంది</td></tr> <tr> <td>కీలకమైన ఖనిజ సరఫరా గొలుసులను పెంపొందించడానికి ప్రపంచవ్యాప్త చోరవ అయిన మినరల్ సెక్యూరిటీ పార్ట్నర్షిప్ (MSP)లో చేరడానికి భారతదేశం యొక్క నిబద్ధతతో నివేదిక సమలేఖనం చేయబడింది.</td></tr> </table>	డైమెన్షన్	విషయము	నివేదిక యొక్క ప్రాముఖ్యత	ఇది భారతదేశ భౌగోళిక నిల్వలలో వాటి ఆర్థిక ప్రాముఖ్యత మరియు పరిమిత లభ్యత ఆధారంగా క్లిష్టమైన ఖనిజాల సమగ్ర మరియు నవీకరించబడిన జాబితాను అందిస్తుంది.	ఈ ఖనిజాల దేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు ప్రాసెసింగ్‌లో సరఫరా ప్రమాదాలు మరియు అంతరాలను కూడా నివేదిక హైలైట్ చేస్తుంది	కీలకమైన ఖనిజ సరఫరా గొలుసులను పెంపొందించడానికి ప్రపంచవ్యాప్త చోరవ అయిన మినరల్ సెక్యూరిటీ పార్ట్నర్షిప్ (MSP)లో చేరడానికి భారతదేశం యొక్క నిబద్ధతతో నివేదిక సమలేఖనం చేయబడింది.
డైమెన్షన్	విషయము						
నివేదిక యొక్క ప్రాముఖ్యత	ఇది భారతదేశ భౌగోళిక నిల్వలలో వాటి ఆర్థిక ప్రాముఖ్యత మరియు పరిమిత లభ్యత ఆధారంగా క్లిష్టమైన ఖనిజాల సమగ్ర మరియు నవీకరించబడిన జాబితాను అందిస్తుంది.						
	ఈ ఖనిజాల దేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు ప్రాసెసింగ్‌లో సరఫరా ప్రమాదాలు మరియు అంతరాలను కూడా నివేదిక హైలైట్ చేస్తుంది						
	కీలకమైన ఖనిజ సరఫరా గొలుసులను పెంపొందించడానికి ప్రపంచవ్యాప్త చోరవ అయిన మినరల్ సెక్యూరిటీ పార్ట్నర్షిప్ (MSP)లో చేరడానికి భారతదేశం యొక్క నిబద్ధతతో నివేదిక సమలేఖనం చేయబడింది.						
	దేశీయ అన్వేషణ, మైనింగ్ మరియు కీలకమైన ఖనిజాల ప్రాసెసింగ్‌ను స్థిరమైన పద్ధతిలో మెరుగుపరచడానికి తీసుకోవలసిన చర్యలు:						
	<table border="1"> <tr> <th>డైమెన్షన్</th><th>విషయము</th></tr> <tr> <td rowspan="2">కొలమానాలను</td><td>స్పష్టమైన లక్ష్యాలు మరియు లక్ష్యాలతో జాతీయ క్లిష్టమైన ఖనిజ విధానం మరియు వ్యూహాన్ని అభివృద్ధి చేయడం.</td></tr> <tr> <td>విధానం మరియు వ్యూహం యొక్క అమలును సమన్వయం చేయడానికి మరియు పర్యవేక్షించడానికి గనుల మంత్రిత్వ శాఖలో ఒక ప్రత్యేకమైన క్లిష్టమైన మినరల్ సెల్‌ను ఏర్పాటు చేయడం.</td></tr> </table>	డైమెన్షన్	విషయము	కొలమానాలను	స్పష్టమైన లక్ష్యాలు మరియు లక్ష్యాలతో జాతీయ క్లిష్టమైన ఖనిజ విధానం మరియు వ్యూహాన్ని అభివృద్ధి చేయడం.	విధానం మరియు వ్యూహం యొక్క అమలును సమన్వయం చేయడానికి మరియు పర్యవేక్షించడానికి గనుల మంత్రిత్వ శాఖలో ఒక ప్రత్యేకమైన క్లిష్టమైన మినరల్ సెల్‌ను ఏర్పాటు చేయడం.	
డైమెన్షన్	విషయము						
కొలమానాలను	స్పష్టమైన లక్ష్యాలు మరియు లక్ష్యాలతో జాతీయ క్లిష్టమైన ఖనిజ విధానం మరియు వ్యూహాన్ని అభివృద్ధి చేయడం.						
	విధానం మరియు వ్యూహం యొక్క అమలును సమన్వయం చేయడానికి మరియు పర్యవేక్షించడానికి గనుల మంత్రిత్వ శాఖలో ఒక ప్రత్యేకమైన క్లిష్టమైన మినరల్ సెల్‌ను ఏర్పాటు చేయడం.						

శరీరం

	సంభావ్య వనరులు మరియు క్లిష్టమైన ఖనిజాల నిల్వలను గుర్తించడానికి జియోలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (GSI) మరియు ఇతర ఏజెన్సీల జియోలాజికల్ సర్వే మరియు మ్యాపింగ్ సామర్థ్యాలను బలోపేతం చేయడం. అనుకూలమైన విధానం మరియు నియంత్రణ ఫ్రేమ్వర్క్ల ద్వారా క్లిష్టమైన ఖనిజ అన్వేషణ మరియు మైనింగ్లో ప్రైవేట్ రంగ భాగస్వామ్యాన్ని మరియు విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించడం. క్లిష్టమైన ఖనిజ ప్రాసెసింగ్ మరియు విలువ జోడింపులో పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి, ఆవిష్కరణ మరియు సాంకేతిక బదిలీని ప్రోత్సహించడం. కీలకమైన ఖనిజాభివృద్ధి మరియు వాణిజ్యం కోసం దేశీయ మరియు అంతర్జాతీయ సహకారాలు మరియు భాగస్వామ్యాలను ప్రోత్సహించడం.
ముగింపు:	భారతదేశానికి సంబంధించిన క్రిటికల్ మినరల్స్పై మొట్టమొదటి నివేదిక ఖనిజ వనరుల డొమైన్లో స్వావలంబన మరియు భద్రతను సాధించే దిశగా ఒక ముఖ్యమైన అడుగు. మైనింగ్ రంగంలో పాలసీ రూపకల్పన, వ్యూహాత్మక ప్రణాళిక మరియు పెట్టుబడి నిర్ణయాల కోసం ఇది మార్గదర్శక ఫ్రేమ్వర్క్ను అందిస్తుంది. అయినప్పటికీ, నివేదిక యొక్క సిఫార్సులను అమలు చేయడానికి మరియు క్లిష్టమైన ఖనిజ అభివృద్ధిలో సవాళ్లు మరియు అవకాశాలను పరిష్కరించడానికి అన్ని వాటాదారుల నుండి సమిష్టి కృషి అవసరం.

1. హుల్ దివాస్ సందర్భంగా ఆదివాసీ సమాజంలోని అమరవీరులకు నివాళులు అర్పించిన ప్రధాన మంత్రి: PIB

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	హుల్ దివాస్ సందర్భంగా ఆదివాసీ స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు సిద్ధో-కన్ఘ, చంద్-బైరవ్ మరియు ఘాలో-ఝానోల ధైర్యానికి, ధైర్యానికి నమస్కరిస్తూ టీగట్ సందేశంలో ప్రధాని మోదీ
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సీలబస్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు. మెయిన్స్: ఆధునిక భారతీయ చరిత్ర పద్దెనిమిదవ శతాబ్దం మధ్య నుండి ఇప్పటి వరకు-ముఖ్యమైన సంఘటనలు, వ్యక్తిత్వాలు, సమస్యలు
ముఖ్యమైన భావనలు	సిద్ధో-కన్ఘ, చంద్-బైరవ్ మరియు ఘాలో-ఝానో హుల్ దివాస్
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి: 1857 తిరుగుబాటులో ప్రముఖ నాయకుడు కున్ఘర్ సింగ్ కింది వాటిలో ఏ ప్రాంతానికి చెందినవాడు? [2005] (ఎ) బీహార్ (బి) మధ్యప్రదేశ్ (సి) రాజస్థాన్ (డి) ఉత్తర ప్రదేశ్ నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న: ప్ర.1855-57 నాటి సంతాల్ తిరుగుబాటు గురించి కింది వాటిలో సరైనది ఏది? 1) దీనికి సిద్ధూ-కన్ఘ, చంద్ - బైరవ్ మరియు ఘాలో-జానో నాయకత్వం వహించారు 2) ఇది లార్డ్ కార్న్ వాలిస్ ప్రవేశపెట్టిన శాశ్వత పరిష్కార వ్యవస్థకు ప్రతిస్పందన. 3) దీనికి ముర్షిదాబాద్ నవాబ్ మరియు స్థానిక జమీందార్లు మద్దతు ఇచ్చారు. దిగువ ఇచ్చిన కోడ్‌ని ఉపయోగించి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి: ఎ) 1 మాత్రమే బి) 1 మరియు 2 మాత్రమే సి) 2 మరియు 3 మాత్రమే డి) 1, 2 మరియు 3 జవాబు: బి వివరణ: - దీనికి నలుగురు తోబుట్టువులు, సిద్ధూ-కన్ఘ, చంద్ - బైరవ్ మరియు ఘాలో-జానో నాయకత్వం వహించారు. - ఇది లార్డ్ కార్న్ వాలిస్ ప్రవేశపెట్టిన శాశ్వత పరిష్కార వ్యవస్థకు ప్రతిస్పందన. - దీనికి ముర్షిదాబాద్ నవాబు మరియు స్థానిక జమీందార్లు మద్దతు ఇవ్వలేదు. నిజానికి, వారు తిరుగుబాటును అణచివేయడంలో బ్రిటిష్ వారికి సహకరించారు.	
మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:	1857 తిరుగుబాటు మునుపటి వంద సంవత్సరాల బ్రిటిష్ పాలనలో పునరావృతమయ్యే పెద్ద మరియు చిన్న స్థానిక తిరుగుబాట్లకు పరాకాష్ఠ. వివరించు. (2019)
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	1855-56 నాటి సంతాల్ తిరుగుబాటు కారణాలు, స్వభావం మరియు ప్రాముఖ్యతను చర్చించండి. భారతదేశంలోని వలస పాలన మరియు జమీందారీ వ్యవస్థను ఇది ఎలా సవాలు చేసింది?
ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్స్ వివరణాత్మక వివరణ	

సిద్ధో-కన్ఘ, చంద్-బైరవ్ మరియు పూలో-ఝనో

సిద్ధో-కన్ఘ, చంద్-బైరవ్ మరియు పూలో-ఝనోలు బ్రిటీష్ ఈస్టిండియా కంపెనీకి మరియు ప్రస్తుత జార్ఖండ్ మరియు బెంగాల్లో జమీందారీ వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా సంతాల్ తిరుగుబాటుకు (1855-56) నాయకత్వం వహించిన ఆరుగురు తోబుట్టువులు. వారు సంతాల్ తెగకు చెందిన ముర్ము వంశానికి చెందినవారు, తూర్పు భారతదేశానికి చెందిన ముండా జాతి సమూహం. వారు సుమారు 60,000 మంది సంతాల్లను సమీకరించారు మరియు 30 జూన్ 1855న బ్రిటీష్ వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు ప్రకటించారు.

వారు సమాంతర ప్రభుత్వాన్ని కూడా స్థాపించారు మరియు వారి స్వంత ప్రజల నుండి పన్నులు వసూలు చేశారు. వారు తుపాకులు మరియు ఫిరంగులు కలిగి ఉన్న బ్రిటీష్ దళాలకు వ్యతిరేకంగా వారి సాంప్రదాయ ఆయుధాలైన విల్లు మరియు బాణాలు, గొడ్డలి మరియు ఈటలతో పోరాడారు. ఏళ్ల తరబడి తమను అణచివేసి దోపిడీ చేసిన జమీందార్లు, వడ్డీ వ్యాపారులు, పోలీసులు, కోర్టులపై కూడా దాడులు చేశారు. తమ నీరు, అడవి, భూమిని కాపాడుకోవాలని, పరాయి పాలన లేని సమ సమాజాన్ని నిర్మించాలన్నారు

తిరుగుబాటుకు సిద్ధో-కన్ఘ ప్రధాన నాయకులు. సిద్ధో ముర్ము సంతాల్ రాజ్యానికి ప్రధాన వాస్తుశిల్పి మరియు పాలకుడు, కన్ఘ ముర్ము అతని సలహాదారు మరియు సోదరుడు. ప్రస్తుత జార్ఖండ్లోని సాహిబ్గంజ్ జిల్లాలోని భోగ్నాడిపూ గ్రామంలో బ్రిటీష్ వారు బహిరంగంగా ఉరితీశారు. తిరుగుబాటులో ధైర్యంగా పోరాడిన వారి తమ్ముళ్లు చంద్-బైరవ్. మహేశ్పూర్లో జరిగిన యుద్ధంలో బ్రిటీష్ తూటాలకు వీరు మరణించారు. పూలో-జానో వారి సోదరీమణులు కూడా బ్రిటీష్ వారికి వ్యతిరేకంగా పోరాటంలో చేరారు. వారు తమ సోదరుల కంటే తక్కువ విప్లవకారులు కాదు. వారు అమరవీరులయ్యే ముందు 21 మంది బ్రిటీష్ సైనికులను చంపినట్లు నివేదించబడింది.

హుల్ దివాన్:

హుల్ దివాన్ అనేది తూర్పు భారతదేశంలోని గిరిజన సంఘాలకు, ముఖ్యంగా సంతాల్లకు వేడుక మరియు స్మారక దినం. ఇది సంతాల్ తిరుగుబాటు వార్షికోత్సవం (1855-56), బ్రిటీష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీకి వ్యతిరేకంగా మరియు సంతాల్ మరియు ఇతర తెగల జమీందారీ వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన స్థానిక తిరుగుబాటు. తిరుగుబాటుకు సిద్ధో-కన్ఘ, చంద్-బైరవ్ మరియు పూలో-ఝనో నాయకత్వం వహించారు, వీరు తమ నీరు, అడవి మరియు భూమిని రక్షించుకోవడానికి మరియు పరాయి పాలన నుండి విముక్తి పొందిన సమానత్వ సమాజాన్ని నిర్మించడానికి ధైర్యం మరియు త్యాగంతో పోరాడారు.

హుల్ దివాన్ ప్రతి సంవత్సరం జూన్ 30 న సంతలు మరియు ఇతరులు జరుపుకుంటారు. ఈ రోజున, పోరాటాల కోసం ప్రాణాలర్పించిన అమరవీరులకు నివాళులర్పించారు. వారు తమ సంస్కృతి, గుర్తింపు మరియు చరిత్రను వివిధ సంఘటనలు మరియు కార్యకలాపాలతో జరుపుకుంటారు. వారు ఊరేగింపులు, జెండాలను ఎగురవేస్తారు, పాటలు పాడతారు, నృత్యం చేస్తారు, కర్మలు చేస్తారు, సమినార్లు నిర్వహిస్తారు.

హుల్ దివాన్ అనేది బ్రిటీష్ వారికి వ్యతిరేకంగా 'నిర్లక్ష్య ధైర్యాన్ని' ప్రదర్శించి 'లోంగిపోవడానికి నిరాకరించిన' గిరిజన విప్లవకారుల వారసత్వాన్ని గుర్తుచేసుకోవడం మరియు గౌరవించడం. హుల్ దివాన్ అనేది ప్రస్తుత కాలంలో గిరిజన సంఘాల హక్కులు మరియు గౌరవాన్ని నొక్కిచెప్పడానికి మరియు తిరిగి పొందేందుకు ఒక మార్గం.

2. అధ్యక్షుడు పుతినతో ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ మాట్లాడారు. వారు ద్వైపాక్షిక, ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ సమస్యలను చర్చిస్తారు, సంభాషణ మరియు దౌత్యం కోసం అతని పిలుపును పునరుద్ఘాటించారు - **PIB**

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?	ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ ఈరోజు రష్యా ఫెడరేషన్ అధ్యక్షుడు, హెచ్ఈ శ్రీ వ్లాదిమిర్ పుతిన్ తో టెలిఫోన్ సంభాషణ జరిపారు.
ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ కోసం UPSC సెలబ్స్ ఔచిత్యము	ప్రిలిమ్స్: జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రస్తుత సంఘటనలు మెయిన్స్: భారతదేశం మరియు/లేదా భారతదేశ ప్రయోజనాలను ప్రభావితం చేసే ద్వైపాక్షిక, ప్రాంతీయ మరియు ప్రపంచ సమూహాలు మరియు ఒప్పందాలు.
ముఖ్యమైన భావనలు	రష్యా
ప్రిలిమ్స్ PYQ వ్యాయామం-సమాధానాన్ని కనుగొనండి: ప్ర. 2005 కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: 1. రష్యా పార్లమెంటును ఫెడరల్ అసెంబ్లీ అంటారు. 2. రష్యన్ పార్లమెంటులో ఫెడరేషన్ కౌన్సిల్ దిగువ సభ. 3. రష్యా పార్లమెంటులోని ఎగువ సభ పేరు స్టేట్ డుమా. పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనవి? (ఎ) 1, 2 మరియు 3 (బి) 1 మరియు 2 (సి) 2 మరియు 3 (డి) 1 మాత్రమే	
నేటి ప్రిలిమ్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న: ప్ర. వాగ్డార్ గ్రూప్ గురించి ఈ క్రింది ప్రకటనలను పరిగణించండి: 1. ఇది ఉక్రెయిన్, సిరియా, లిబియా మరియు మాలి వంటి ప్రపంచవ్యాప్తంగా అనేక సంఘర్షణ ప్రాంతాలలో పనిచేసే ఒక ప్రైవేట్ సైనిక సంస్థ. 2. ఇది రష్యాలో అధికారికంగా నిషేధించబడింది, ఇక్కడ ప్రైవేట్ సైనిక సంస్థలు రాజ్యాంగం ప్రకారం చట్టవిరుద్ధం. 3. దీనికి అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ పుతిన్ మాజీ సన్నిహిత మిత్రుడు యెవ్గెనీ ప్రీగోజిన్ నేతృత్వం వహిస్తున్నారు. 4. ఇది జూన్ 2023లో రష్యా సైనిక నాయకత్వంపై తిరుగుబాటుకు ప్రయత్నించింది, పైన ఇచ్చిన స్టేట్మెంట్లలో ఏది సరైనది/సరైనవి? ఎ) 1 మరియు 2 మాత్రమే బి) 1 మరియు 3 మాత్రమే సి) 2, 3 మరియు 4 మాత్రమే డి) 1, 2, 3 మరియు 4 జవాబు: డి వివరణ: వాగ్డార్ గ్రూప్ వివిధ దేశాలలో వివిధ సైనిక కార్యకలాపాలు మరియు భద్రతా సేవలలో పాల్గొంటుంది, తరచుగా రష్యన్ ప్రభుత్వం లేదా దాని మిత్రదేశాల ప్రయోజనాలకు మద్దతు ఇస్తుంది. ఉదాహరణకు, ఇది డోన్ బాస్ లో ఉక్రెనియన్ దళాలకు వ్యతిరేకంగా, సిరియాలోని ఇస్లామిక్ స్టేట్ మరియు తిరుగుబాటు గ్రూపులకు వ్యతిరేకంగా, లిబియాలో UN-మద్దతుగల ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా మరియు మాలిలో ఇస్లామిస్ట్ మిలిటెంట్లకు వ్యతిరేకంగా పోరాడింది.	

- వాగ్నర్ గ్రూప్ రష్యాలోని చట్టబద్ధమైన గ్రే జోన్లో పనిచేస్తుంది, ఇక్కడ ప్రైవేట్ సైనిక కంపెనీలు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 71 ద్వారా నిషేధించబడ్డాయి. అయితే, గ్రూప్ వివిధ ఫ్రంట్ కంపెనీలు మరియు విదేశీ రిజిస్ట్రేషన్లను ఉపయోగించడం ద్వారా మరియు సెక్యూరిటీ లేదా కన్సల్టింగ్ సంస్థగా చెప్పుకోవడం ద్వారా ప్రాసెక్యూషన్ నుండి తప్పించుకోగలిగింది. రష్యా ప్రభుత్వం కూడా గ్రూప్ చర్యలకు ఎలాంటి అధికారిక లింకులు లేదా బాధ్యతను తిరస్కరించింది.
- క్రెమిన్ మరియు ఇతర ప్రభుత్వ సంస్థలకు సేవలందించే క్యాటరింగ్ కంపెనీని ప్రారంభించిన తర్వాత విజయవంతమైన వ్యాపారవేత్తగా మారిన మాజీ దోషి యెవ్జెన్ ప్రెగోజిన్ వాగ్నర్ గ్రూప్కు నాయకత్వం వహిస్తున్నారు.
- వాగ్నర్ గ్రూప్ జూన్ 2023లో రష్యన్ మిలిటరీ నాయకత్వంపై తిరుగుబాటుకు ప్రయత్నించింది, వారి అసమర్థత మరియు ద్రోహాన్ని ఆరోపించింది. తూర్పు ఉక్రెయిన్లోని వాగ్నర్ శిబిరాలపై రష్యన్ దళాలు దాడి చేశాయని, అతని మనుషులు డజన్ల కొద్దీ చంపబడ్డారని గ్రూప్ నాయకుడు ప్రెగోజిన్ పేర్కొన్నాడు.

మెయిన్స్ PYQ వ్యాయామం:	ఇండో-రష్యన్ రక్షణ ఒప్పందాల కంటే ఇండో-యుఎస్ రక్షణ ఒప్పందాల ప్రాముఖ్యత ఏమిటి? ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో స్థిరత్వం గురించి సూచనతో చర్చించండి. (2020)
నేటి మెయిన్స్ ప్రాక్టీస్ ప్రశ్న:	భారతదేశ వ్యూహాత్మక ప్రయోజనాలు మరియు విదేశాంగ విధానంపై రష్యా-ఉక్రెయిన్ వివాదం యొక్క ప్రభావాన్ని విమర్శనాత్మకంగా విశ్లేషించండి. ఈ సందర్భంలో రష్యా మరియు పశ్చిమ దేశాలతో భారతదేశం తన సంబంధాలను ఎలా సమతుల్యం చేస్తుంది?

ముఖ్యమైన కాన్సెప్ట్ల వివరణాత్మక వివరణ

రష్యా:

భూ ఉపరితలంలో ఎనిమిదో వంతు కంటే ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో రష్యా ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద దేశం. ఇది 11 సమయ మండలాల్లో విస్తరించి ఉంది మరియు దాదాపు 146 మిలియన్ల జనాభాను కలిగి ఉంది. ఇది సమాఖ్య సమీ-ప్రెసిడెన్షియల్ రిపబ్లిక్, ఇది ద్వీప భూభాగం మరియు దేశాధినేతగా అధ్యక్షుడు.

రష్యాకు గొప్ప మరియు విభిన్న చరిత్ర, సంస్కృతి మరియు సాహిత్యం ఉంది. ఇది మంగోల్ సామ్రాజ్యం, రష్యన్ సామ్రాజ్యం, సోవియట్ యూనియన్ మరియు కామన్వెల్త్ ఆఫ్ ఇండిపెండెంట్ స్టేట్స్లో భాగం. ఇది లియో టాల్స్టాయ్, ఫోడర్ దోస్టొవ్స్కీ, అంట్ డికోవ్, మిఖాయిల్ గోర్బచేవ్, వ్లాదిమిర్ పుతిన్ మొదలైన అనేక మంది ప్రసిద్ధ రచయితలు, కళాకారులు, సంగీతకారులు, శాస్త్రవేత్తలు మరియు నాయకులను తయారు చేసింది.

రష్యా అణ్వాయుధ దేశం మరియు ఐక్యరాజ్యసమితి భద్రతా మండలిలో శాశ్వత సభ్యుడు. ఇది బలమైన సైనిక మరియు రక్షణ పరిశ్రమను కలిగి ఉంది మరియు ప్రపంచంలోని ప్రముఖ ఆయుధ ఎగుమతిదారులలో ఒకటి. ఇది చమురు, గ్యాస్, బొగ్గు, లోహాలు మరియు ఖనిజాల వంటి విస్తారమైన సహజ వనరులను కూడా కలిగి ఉంది.

రష్యా సరిహద్దును పంచుకుంటుంది నార్వే, ఫిన్లాండ్, ఎస్టోనియా, లాట్వియా, లిథువేనియా, పోలాండ్, బెలారస్, ఉక్రెయిన్, జార్జియా, అజర్బైజాన్, కజాఖ్స్థాన్, చైనా, మంగోలియా, ఉత్తర కొరియా.